

ARKTICKÝ VLK

Deset let se smečkou

L. David Mech

Arktický vlk

Deset let se smečkou

L. David Mech

Předmluvy od Rogera Carase a Michaela K. Phillipse

Úvod od Durwarda L. Allena

ÉLYSION

Text a fotografie copyright © 1997 L. David Mech

Překlad © 2006 Jana Vašátková

První vydání Voyageur Press © L. David Mech

Mapy „Současné rozšíření šedého vlka“ (strana 23) a „Rozšíření poddruhů polárního vlka“ (strana 37) od Tricie Hull z knihy Nancy Gibson *Vlci* (Nakladatelství Voyageur Press 1996). Přetištěno se souhlasem Nancy Gibson.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani použita v jakékoli podobě jakýmkoli způsobem – graficky, elektronicky nebo mechanicky včetně fotokopii, nahrávek, magnetofonových pásků a v žádném systému skladování informací – bez písemného souhlasu vydavatele.

Překlad Jana Vašátková
Grafická úprava Vojtěch Smiek
Návrh obálky Vojtěch Smidek (originál Andrea Rud)
Vytisknuto v České republice

ÉLYSION

Vydalo nakladatelství ÉlySION
Mokré 170
370 01 České Budějovice
Česká republika

Mediální partner:

Strana 1: Vytí pomáhá členům smečky udržet si přehled o sobě navzájem.
Strany 2-3: Zkrvavená tlama je dobrým znamením, že vlci ulovili pižmoně.

OBSAH

Věnování	8
Poděkování	9
Předmluva	11
Předmluva	13
Úvod	16
Životní sen	21
Zmatek v taxonomii vlků	26
Vzhůru do vysokoarktického pásma	33
Bělostní vlci	
ledových plání	43
Triumf	63
Nový pohled	73

Členové vysokoarktické smečky byli buď celí bílí nebo měli šedé skvrny.

VĚNOVÁNÍ

DR. DURWARDU L. ALLENOVI

Před čtyřiceti lety mě Dr. Durward L. Allen z univerzity v Purdue uvedl na dráhu vlčího biologa. Když mě požádal, abych začal studovat vlky a losy na ostrově Royale pro svou disertační práci, zřejmě měl důvod předpokládat, že se pro takový úkol hodím. Pochybuji však, že si Durward dokázal představit, jak ideální pro mne to pověření bylo.

Když se Durward dozvěděl o jedinečném přírodním experimentu probíhající na ostrově Royale, patřil už mezi nejlepší biology své doby zabývající se divokou přírodou. Okamžitě se vydal na cestu, aby nad experimentem zajistil vědecký dohled. Tím přidal ke svému již tak velmi impozantnímu rejstříku vědeckých, publikačních a literárních úspěchů další, který neměl obdoby v celém oboru výzkumu vztahů mezi lovcem a jeho kořistí.

Durward Allen zahájil studium vlků na ostrově Royale, sledoval je a účastnil se jej, zatímco se po jeho boku vystřídalo několik absolventů a spolupracovníků. Ustoupil však také do pozadí a ponechal studenty ekosystému na ostrově Royale vytvořit si svůj vlastní přístup k vědeckému bádání. První roky dodnes pokračujícího výzkumu zachytil ve své půvabné knize „Vlci Minongu“.

Dnes, čtyřicet let po zahájení výzkumu na ostrově Royale, musí být Durward Allen nadmíru potěšen výsledkem své prozíravosti. Dnešní svět bez pochyby ví, že vlci dokáží přežít spolu se svou kořistí v různých podmínkách životního prostředí. A přestože se rovnováha vlka s losem někdy povážlivě nachýlí, vždy se zhoupne zase zpět. Tím pádem se ti, kdo vynášejí soudy o hodnotě živých tvorů, dívají na vlka o něco lépe. Durward jakožto vážený vědec to možná nepřizná, ale vsadím se, že uvnitř ho to těší.

Za jeho nedocenitelný přínos k našemu poznání vlků a pro jeho roli, kterou sehrál v mém nástupu na dlouhou cestu vedoucí neomylně k vlčí smečce ve vysokoarktickém pásmu, s potěšením věnuji tuto knihu Durwardu Allenovi.

Štěňata polárního vlka si dokáží hrát bez ustání celé hodiny.

PODĚKOVÁNÍ

Mnoho lidí si zaslouží zmínku za vydatnou pomoc s logistickou stránkou mých výjezdů do terénu. Jsou to zejména G. Hobson a B. Hrycyk z Polar Continental Shelf Project; B. Kahler, D. Stossel a početný terénní personál z Atmospheric and Environmental Services (AES), Environment Canada; Terry a Bezal Jesudasen, High Arctic International; J. Brandenburg a S. Durst, National Geographic Society; a R. Kellar, Bradley Air. J. Brandenburg mi také pomohl získat pověření, které mě zavedlo do vysokoarktického pásma, a spolupracoval se mnou při studiu vlčí smečky v letech 1986 a 1987. On a S. Durst byli užitečnými a příjemnými společníky při práci v terénu. D. Heard, J. Hunter, M. Ferguson, K. Lloyd a jejich spolupracovníci ve Wildlife Department of the North-West Territories napomohli k vydání povolení pro tuto studii. Děkuji také Inuit Hunters and Trappers Association za každoroční prodloužení mého povolení k výzkumu a B. Partridgeovi z kanadského Department of Defense za významnou logistickou pomoc. Následující pracovníci AES spolupracovali na rozmanitých problémech logistiky: R. Boisuerre, D. Bitton, F. Choquette, T. Dame, T. Deveau, I. DuPlessis, W. Edmund, B. Howe, D. Jones, J. Sabourin, G. Sorenson, D. Urquart, D. Wasacase a „Jobe“.

Zároveň dlužím zvláštní poděkování E. Hickeymu ze St. Lawrence v Newfoundlandu za jeho laskavou a cennou spolupráci, a mnoha společníkům, kteří se v průběhu let podíleli na mém projektu v Ellesmere. Všem výše zmíněným patří můj srdečný dík.

Otec a štěně si hrají před doupětem. Přestože dospělý samec netráví se štěňaty tolik času jako samice, věnuje jim poměrně velkou pozornost. Jeho hlavním úkolem je však zajistit potravu, zatímco samice se stará o štěňata a tráví s nimi čas.

PŘEDMLUVA

OD ROGERA CARASE

Krize volně žijících zvířat, která v posledních letech zachvátila přírodní svět, dodala některým jeho problémům naléhavosti, jakou dříve neměly. Tyto problémy se v přírodě vyskytovaly po staletí; ale až nyní, na pokraji noci, jež nikdy neskončí, leží tyto záležitosti na nás a dovolávají se konečně našeho neprodleného zásahu.

Jedním z nejvýznamnějších druhů je bezesporu vlk. Lidé se musí naučit vlkům rozumět, neboť nejenže se těch jeho několik poddruhů ocitá na samé hranici bytí a balancuje na pokraji věčné prázdnoty, ale vlk ve svých zbývajících formách je archetypálním zvířetem. Když nedokážeme porozumět vlkům, stěží budeme schopni rozumět něčemu dalšímu.

Proč právě vlk? Je to predátor jako my. Lidé až dosud nenáviděli vlka jen pro tuto neklamnou podobnost. Cestu ke společnému přežití můžeme najít jedině tehdy, pokud odpustíme vlkovi, jak moc se nám podobá. A vlk zatím čeká, až zjistíme, zda pro něj najdeme tolik moudrosti a soucitu. Bez lidské moudrosti a soucitu totiž nepřežije nic.

Jedním z nejlepších způsobů, jak porozumět vlkům, je naslouchat lidem jako je autor této knížky. David Mech je zdatný a trpělivý pozorovatel. Během desetiletého studia jedné vysokoarktické smečky získal hluboký přehled o vzájemné soudržnosti těchto zvířat i o jejich soužití s prostředím. Jako všichni predátoři měli Mechovi vlci tvrdý život. Málo plýtvali, lovili z čiré nezbytnosti a zapadali do soustavy tak složité a dokonalé, že její rozluštění nám bude trvat ještě roky.

V posledních desetiletích se našli vzácní lidé jako je David Mech, kteří podstoupili veškeré nepohodlí, aby věnovali svůj čas studiu zvířat na jediném důležitém místě: v jejich domovské divočině. Čím byla Jane Goodall pro šimpanzy z Gombe, tím je David Mech už léta pro vlky; čím byl George Schaller pro gorily a pandy velké, tím je Dr. Mech vlkům. Do dějin se zapsala Fossey se svými gorilami, Kruuk a hyeny, Strum a paviáni, Moss a sloni – jména a druhy, které jsou dnes již provždy spojeny nejen v literatuře o dějinách přírody, ale i v dějinách lidí a přírody a v nekonečném příběhu o úsilí lidí zvrátit tisíciletí zanedbávání a zmaru.

Dlouhý zimní kožich vydrží polárním vlkům do pokročilého léta.

Nebudeme-li následovat příkladu těchto terénních výzkumníků a nepokusíme-li se porozumět zvířatům na pokraji vyhynutí, není pochyb, že budeme tyto druhy do nicoty následovat. To je hlavní a nevyhnutelné zjištění. Většina obratlovců, kteří se na této planetě vyvinuli, již vymřela. Nyní ti zbylí stojí v řadě a čekají na naše znamení. Jít nebo zůstat. O druhu, který opustíme, lze rozhodnout jen jednou. Tato kniha nám může pomoci pochopit co ztratíme, učiníme-li nesprávné rozhodnutí.

Roger Caras je prezidentem Americké společnosti proti týrání zvířat a autorem sedmdesáti knih o zvířatech a jejich životním prostředí, včetně knihy „Custerský vlk: životopis amerického psance.“

Toto štěně polárního vlka stojící vysoko nad zamrzlým fjordem si z mrazivého vzduchu nic nedělá.

PŘEDMLUVA

OD MICHAELA K. PHILLIPSE

Před lety, když vysoká prérijní tráva hladila břicha milionů bizonů, žili šedí vlci od pobřeží k pobřeží, od východu k západu a od severu k jihu. V té době byli vlci rozšířenější než jakýkoli jiný velký savec v severní Americe. Ale časy se změnily: prerie pohltil pluh a bizoni a vlci byli vybíjeni v tak obrovském množství, že v jižních 48 státech se oba druhy dostaly na samý pokraj vyhynutí.

V roce 1958 zahájili Dr. Durward Allen a David Mech, tehdy mladý doktorand, výzkum, který se stal klasickou studií vlků a losů v Národním parku na ostrově Royale. Když Dave začal s prací v terénu, byli na pevninské části USA vlci již vyhynutí s výjimkou několika set kusů v severovýchodní Minnesotě a na ostrově Royale. Během následujících čtyřiceti let Mech neúnavně podporoval přežití vlků prostřednictvím porozumění jejich životu; tato strategie se pro něj stala typickou. Svou stěžejní knihu „Vlk: ekologie a chování ohroženého druhu“, která vyšla roku 1970, uzavřel slovy: „Má-li vlk přežít, musí být ti, kdo jej nenávidí, v menšině. Musíme je překřičet, převýšit finančními prostředky a přehlasovat. Nad jejich omezeným a předpojatým přístupem musí převážet přístup založený na porozumění přírodním zákonitostem...“

Poprvé jsem se s Davem setkal na jaře 1980, když jsem byl mladým biologem a právě jsem absolvoval univerzitu v Illinois. Dave si mě vybral pro práci na svém dlouhodobém studiu vlků a jelenců běloocasých v severovýchodní Minnesotě. V té době už byl uznáván jako největší světový odborník na vlky, takže jsem se trochu obával našeho prvního setkání. Naštěstí vypadal jako příjemný chlápek, docela pohledný, a moje obavy se brzy rozplynuly. Davovo nadšení pro výzkum vlků bylo nakažlivé, a já se při odchodu do terénu těšil jako nikdy předtím.

V průběhu následujícího roku jsem poznal, jak náročné úkoly přináší studium tak plaché šelmy, a také Davovo nikdy nekončící nadšení pro takovou práci. Od té doby jsem provedl několik studií ohrožených šelem na odlehlých místech. Při zdolávání vlastních zkoušek a strastí jsem si uvědomil, jak obrovský talent pro práci v terénu Dave má.

Dave napsal nespočet článků a několik knih. Poskytl nesmírné množství rozhovorů a jeho výzkum byl vyzdvížen v dokumentárních snímcích. Jeho dílo nám bezesporu pomohlo vlkům lépe porozumět. A jak předvídal, toto porozumění napomohlo k přežití vlků.

Poté, co v padesátých letech dosáhla vlčí populace nejnižšího počtu v dějinách, se tento počet začal pomalu zvyšovat a nakonec se vlci rozšířili i do Michiganu a Wisconsinu. V osmdesátých letech se vrátili vlci kanadští do severovýchodní Severní Caroliny a šedí vlci přicházející z Kanady znovu obsadili severozápad Montany. V letech devadesátých se konečně uskutečnil kontroverzní přesun vlků zpět do Yellowstonského národního parku a středního Idaha. A jsem přesvědčen, že v příštích deseti letech si šedý vlk získá zpět dost ze svého bývalého území, aby mu to zajistilo vymazání ze seznamu ohrožených druhů. Záchrana vlka je bezpochyby jedním z největších úspěchů v historii zachování druhů a nejvíce za ni vdčíme Davu Mechovi.

Ačkoli je budoucnost vlků světlá, Mech ve svém díle neustává a neztrácí nadšení ani energii. Jeho pokračující studium polárních vlků nás vzrušuje, poučuje o velkoleposti přírody a připomíná nám, že odlehlé kraje i málo známá zvířata mají hodnotu, jež přesahuje honbu za lidskými tužbami, jak nám ji předkládají účetní knihy. A někdy nás nadšení a vědomosti povzbudí, abychom jednali ve prospěch našich spolucestujících na této malé modré kouli, již nazýváme svým domovem.

V poslední době jsem četl, že všichni velcí terénní biologové jsou mrtví nebo umírají. Doufám, že se autor této věty mylí, a mou naději posiluje skutečnost, že znám jednoho, jehož srdce stále zvučně bije, který si stále klade otázky, stále odolává prudkým vichrům vanoucím přes otevřenou tundru, aby zahlédl smečku vlků větřící stádo pižmoňů, stále píše čtivým a zajímavým způsobem, stále nám připomíná vášnivou lásku k přírodě a stále motivuje další generace ochranářů knihami jako je „Polární vlk: deset let se smečkou“. Vychutnejte si toto výroční vydání Arktického vlka po deseti letech jako skvěle napsanou podrobnou zprávu o klasické terénní studii. Uvědomte si, že tato kniha je stejně tak jako o vlcích také o touze jednoho člověka porozumět opovrhovanému dravci. Až ji přečtete, jděte ven a udělejte něco pro přírodu. Tak by si to Dave a jeho vlci přáli.

Michael K. Phillips je vedoucím projektu pro návrat šedého vlka do Yellowstoneu a spoluautor „Vlků z Yellowstoneu“.

ÚVOD

OD DURWARDA L. ALLENA

Když mi David Mech sdělil, že pracuje na vydání své knihy o polárních vlčích k desátému výročí jejího vzniku, upozornil mě, že příští měsíc si připomene také čtyřicetileté „výročí“ začátku své kariéry vlčího biologa. Otřásl mnou, když jsem zjistil, že je tomu opravdu tak. Bylo to koncem června 1958, když jsme spolu putovali na sever z tábora Purdue v Západním Lafayette v Indianě, abychom se setkali s poradenskou komisí v Národním parku na ostrově Royale.

Asi o deset let dříve přešlo několik vlků po ledě z Kanady a usadili se na ostrově v jezeře Superior, nejsevernější pevnině v Michiganu. Bylo načase, aby někdo využil tuto dosud nejlepší příležitost k výzkumu vztahů mezi dravci a lovenou zvěří.

Později jsme mohli říci, že Davův tříletý výzkum vlků a jejich kořisti dopadl z velké části podle našich plánů. Byl to první z řady projektů, které pokračují dodnes. Jeho disertační práce vyšla v edici Fauna národních parků a byla to druhá „fauna“ na téma vlků. Před jeho dílem z ostrova Royale byla našim hlavním zdrojem informací v této oblasti biologie práce „Vlci z hory McKinley“ od Adolpha Murie, která vyšla v roce 1944.

Vztahy vlků k divokým ovčím Dallovým a jelenům karibu v Aljašském parku se bezpochyby liší od dynamiky lovu na losy na ostrově Royale, ale Murieho dílo by nám bezpochyby bylo bývalo užitečné. V komisi, s níž jsme jednali, nebyli žádní odborníci na vlky; byli to prostě ti nejlepší, kteří se tenkrát dali shromáždit. Po několika dnech rozhovorů jsme s Davem vyrazili na naši první výpravu do terénu.

Mecha jsem znal od předchozího podzimu ze své návštěvy na Cornellově univerzitě, kde jsem přednášel. Řekl jsem lidem z katedry divoké přírody, že hledám absolventa mimořádných schopností – zdatného vědce, který se o sebe umí postarat uprostřed lesů. Na ostrově Royale jsme si museli hledat cestu divočinou, takže takový člověk byl nezbytností. Okamžitě jsem byl informován, že jeden z absolventů Cornella dokonale vyhovuje našim požadavkům. L.David Mech (své jméno vyslovuje jako „meetch“) si tuto příležitost vpravdě zaslouhoval. Byl to vynikající student. Třikrát strávil léto jako terénní asistent

Výslovnost zní podobně jako české „míč“ (pozn.překl.)

v newyorském medvědímu projektu, který obnášel chytání živých medvědů a jejich značkování pro ekologický výzkum. Zimní prázdniny trávil na sněžnicích v přírodní rezervaci Adirondacks, kde lovil do pastí kožešinová zvířata živící se rybami.

Dave na mě udělal velký dojem. Byl hubený a dychtivý. Skromně a s pokorou přijímal všechny obtíže, které přináší život ve volné přírodě, a byl plný až mystické zvědavosti na spletitá tajemství přírody. Na moji nabídku studovat vlky ve skutečné divočině bez cest a silnic reagoval se vzrušenou nedůvěrou. Dohodli jsme se rychle.

Zaměstnanci parku náš výzkum značně podporovali; vlastně jej celý umožnili. V prvních dvou letech Dave většinou zůstával v přírodě sám. Přes léto se věnoval hlavně sbírání informací o losech a bobrech, kteří představovali hlavní složku jídelníčku vlků. V únoru a březnu jsme na sedm týdnů rozbili tábor na jinak pustém ostrově. Z lehkého letadla na lyžích jsme mohli pozorovat vlky ze vzduchu. Dave k ostrovnímu výzkumu významně přispěl, když objevil Donalda E. Murraye. Ten se stal naším pilotem, přítelem i kritickým pozorovatelem na příštích dvacet zim.

Vlastními experimenty Dave a Don zjistili, že vlci nezaútočí na biologa, který přeruší jejich hodování na mršině losa. Don, sám imunní vůči nevolnosti

Vlk se opřel proti větru a čeká na své druhy ze smečky.

z létání, pomohl svému pasažéru vydržet její muka, když kroužili nízko nad závěrečnou scénou lovu. S žalostně nedostatečným vybavením se Dave vyklonil do pronikavého chladu vzdušného proudu a fotografoval scény, které se odehrávaly pod ním; některé z těchto snímků vyšly v časopise National Geographic.

Zocelen takovýmto otužováním a čerstvým titulem Ph.D. se v roce 1962 Dave vypravil do Minnesoty, jediného státu jižně od Kanady s větší populací vlků. Na vysoké škole po dobu jednoho roku navštěvoval potřebné kurzy a stal se asistentem výzkumu v laboratoři sledování pohybu vlků pomocí radiových signálů. Následovalo vyučování a výzkum na univerzitě v Macalesteru, které mu sloužilo jako zdroj obživy v době, kdy pracoval na své knize „Vlk: Ekologie a chování ohroženého druhu“. Vyšla v roce 1970. Pro Dava a jeho rodinu to bylo období, kdy žili „na hranici chudoby“, ale on měl talent pro lepší budoucnost.

Tato budoucnost se začala rozvíjet v roce 1969, kdy Služba Spojených států pro rybářství a divokou přírodu ve spolupráci s Lesní službou a místní vládou založila program na výzkum vlků v Minnesotě. Mech byl postaven do jeho

Tento rozčuchaný vlk vykazuje zřetelné známky nedávného úspěšného lovu. On a jeho druhové právě zadávali pižmoní tele a ročka.

čela a tuto pozici si drží dodnes, přičemž neustále rozšiřuje své znalosti biologie vlků a velkých zvířat i z hlediska služby společnosti, která je součástí jeho základních povinností. Jeho práce zahrnovala zkoumání vztahu vlků a ekonomiky v příhraničních oblastech s farmami a lesy, který se stal hlavním předmětem zájmu Davova bývalého žáka Stevena H. Frittsa. Dave je rád, že jeho bývalý žák udělal takový pokrok: Fritts se stal sekčním šéfem federálního programu pro ohrožené druhy a Mechovým bezprostředním nadřízeným na několik let, než odešel pomáhat s organizací návratu vlků do Yellowstonského parku.

Dave na mě udělal velký dojem. Byl hubený a dychtivý. Skromně a s pokorou přijímal všechny obtíže, které přináší život ve volné přírodě, a byl plný až mystické zvědavosti na spletitá tajemství přírody.

Výzkumy vlků v Minnesotě přilákaly spolupráci veřejnosti, nezávislé podporovatele a zdatné vědecké spolupracovníky. Technickým vybavením nevyčísitelné hodnoty přispěl například Ulysses S. Seal, fyziolog, biochemik (a mnohem více) ze Svazu veteránů a z univerzity v Minnesotě. Seal doprovázel Dava do Indie, kde spolupracovali s vládními úřady na zkoumání problému ustupujících slonů a při radiovém stopování posledního divokého indického lva v Gínském lese.

V roce 1985 Dave se svými kolegy naplánoval založení mezinárodního centra pro vlky v Ely s posláním šířit informovanost a vzdělanost mezi veřejností. Koncem osmdesátých let byl díky pozitivnímu přístupu místních obyvatel a jako doklad dobré vůle minnesotských státních úředníků na vlčí centrum uvolněn státní grant 1,2 milionů dolarů. Mezinárodní vlčí centrum bylo slavnostně otevřeno roku 1993.

Davův vynalézavý terénní výzkum a tato kniha jako jeho vlastnoruční záznam jsou důkazem toho, co dokáže zapálená snaha a naprostá oddanost. Ještě více zvyšují jeho věhlas znamenitého světového odborníka ve zvoleném oboru. A především nepochybuji, že Dave je dnes jediným žijícím člověkem, kterému divoký vlk rozvázal tkaničky.

Durward L. Allen je emeritním profesorem ekologie volně žijících zvířat na univerzitě v Purdue a autorem mnoha knih a článků o vlčích, o zachování druhů a o správě divoké přírody.

ŽIVOTNÍ SEN

Byla to nejkrásnější doba mého života. Stovky mil na sever od Hudsonova zálivu, tisíc nebo více od nejbližšího města, jsem stál sám ve vysoké Arktidě – obklopen vlky. Nebylo pochyb, právě jsem objevil jejich doupě se štěňaty, a ta byla jen padesát stop (15 metrů) ode mne. Všechno mé pátrání se vyplátilo. Všechny ty těžké hodiny pochodu, všechno plánování, naděje a sny. Po dvaceti osmi letech jsem konečně prožíval své velké vítězství. Teď, v červenci 1986, se měla začít nová, hlavní etapa mého života.

Ne že bych byl nikdy dříve nenašel vlčí doupě. Ve skutečnosti jsem jich našel plno. Všechna jsem je však vypátral z letadla, a všechna se nacházela v zalesněných oblastech. Kdybych je chtěl pozorovat tam, musel bych přijít tak blízko, že bych vlky vyplašil a oni by přenesli štěňata jinam. Ne však tady, na holé zemi. Nejenže je tu vidět až na kraj světa, ale není tu opravdu žádné místo, kam by vlci mohli štěňata přenést. Vegetace je skrovná a rostliny zřídka vyrostou výš než palec nebo dva. Stálý mráz brání vlkům prostě si vyhrabat doupě v úbočí nejbližšího kopce. Jiné doupě, které jsem viděl ve vysokoarktickém pásmu, bylo zjevně hrabáno po několik let do břehu řeky, a stále bylo jen tři stopy (1 m) hluboké.

Moje doupě bylo jiné. Byla to jeskyňka pod krásným výchozem oranžovoběžové usazené horniny. Ani ten nejromantičtější malíř by si nedokázal představit malebnější doupě. Ale s výjimkou blízkého okolí této jsem už nikdy

Předchozí strana: Vytí se nese do daleka nad holou krajinou vysoké Arktidy.

Nahoře: Většinu vysokoarktického pásma pokrývají sněhové pláně po celý rok.

Pižmoni, hlavní kořist polárních vlků, se stěsnali v přední linii, aby se ubránili proti vlkům. Telata se obvykle houfují vzadu nebo v kruhu dospělých. Tisíc nebo více čtverečních mil (2600 km²) území vlčí smečky obývají stáda až o třiceti kusech pižmoňů. Pižmoni se však téměř neustále přesouvají z místa na místo. Proto smečka stráví hodně času touláním po svém území.

nenášel jeskyni ve skále. Proto jsem předpokládal, že toto doupě bylo užíváno již stovky let, a později jsem nashromáždil i několik důkazů pro tuto domněnku.

Co je tedy tak úžasného na tom dostat se blízko k vlčímu doupěti? Proč by to mělo být to nejkrásnější v něčem životě? Zdálo se to být tak báječné jen proto, že jsem až dosud žil nudným a jednotvárným životem?

Právě naopak. Už jsem měl za sebou kus života, který by mnoho lidí považovalo za plnohodnotný a vzrušující: chytal jsem a svazoval medvědy černé za účelem výzkumu pod narkózou v horách Adirondacku; sledoval jsem rádiem leopardy v Keni; střílel šipkami na lvy v Tanzánii; čípoval slony, tygry a několik dalších exotických druhů zvířat v Indii; fotografoval jeleny karibu v arktické tundře; počítal kozorožce v bývalém Sovětském svazu; a zkoumal mnoho jiných druhů divokých zvířat v několika částech světa.

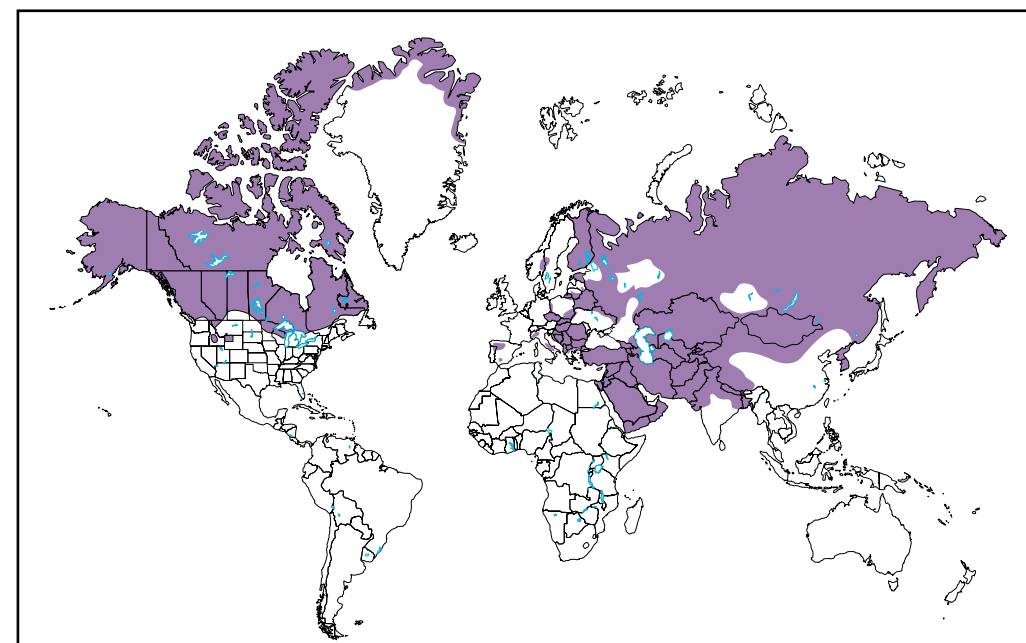
To vše byly jen vedlejší výlety, to jest zvláštní pověření, která tu a tam narušila můj běžný život. Ve skutečnosti jsem byl po celých dvacet osm let vlčím biologem na plný úvazek a studoval jsem vlky na ostrově Royale a v Minnesotě, na Aljašce, v Itálii, Portugalsku i jinde.

A to byl jeden z důvodů, proč pro mne tahle příležitost byla tak mimořádná – byl jsem posedlý studiem vlků. Dalším důvodem byla skutečnost, že ještě nikdy nikdo nepozoroval vlky z takové blízkosti, jak jsem v to doufal já u obyvatel tohoto doupěte. Vlci jsou nesmírně zajímavá zvířata, ale je náročné je zkoumat.

Jsou předchůdci psů, ale obvykle jsou velmi plaší. Sdružují se ve smečkách, cestují široko daleko po odlehlých oblastech divočiny a vyskytují se ve velmi malých hustotách, obvykle jedna smečka na každých sto až osm set čtverečních mil (260 – 2080 km²). Původně obývali celou severní polokouli od Mexico City a jižní Indie až k severnímu pólu.

Protože však vlci zabíjejí a žerou hlavně velké savce – jeleny, losy, soby, karibu, bizony, horské kozy, horské ovce a podobně – loví někdy také hospodářská zvířata. Proto byli v mnoha hustě osídlených zemích vlci vyhlazeni z většiny jejich území. Tato zvířata dnes již nežijí v Mexiku a ve většině ze 48 států USA s výjimkou Minnesoty, Montany, Wisconsinu, Michiganu, Idaho a Wyomingu.

Vlci již také chybí ve většině západní Evropy. Výjimkami jsou Itálie, Španělsko a Portugalsko. V Norsku, Švédsku a ve Francii je jich méně než tři tucty, přestože Finsko a východní Evropa jsou stále osídleny slušnými počty.

Současný výskyt Vlka obecného (*Canis lupus*)

Vlci dosud žijí i v odlehlejších oblastech Středního východu, několika států bývalého Sovětského svazu, Číny a několika středoasijských zemí. Kanada, která je dosud z valné většiny necivilizovaná a nepřístupná, je domovem jedné z největších vlčích populací vůbec.

Vlci byli pronásledováni na tolika místech, že v roce 1986 zůstali pouze v odlehle divočině. Proto jsou velmi uzavření a je obtížné je zkoumat. Lidé si této skutečnosti často nejsou vědomi; všemožné knihy a filmy prohlašované za pravdivé jim zprostředkovaly nesprávný dojem o tom, jak jednoduché je studovat vlky v divočině. Dokonce i na většině těch krásných obrázků vlků, které doprovázejí články v časopisech a naleznete je v knihách a na plakátech, jsou vlci žijící v zajetí, nebo vlci vychovaní lidmi a dočasně vypuštěni do divočiny jen aby byli vyfotografováni.

Počet nezinscenovaných fotografií vlků, které by nebyly pořízeny z letadla, byl až dosud velmi malý – další důvod, proč jsem byl tak nadšený, když jsem toto vlčí doupě objevil.

Štěňata lepící se dospělým na paty zaručeně najdou opomenuté kousky jídla a dostanou tak svůj podíl. Vždy připravena chňapnout po kousku kořisti zbylém po dospělém, tráví štěňata spoustu času pročesáváním oblasti okolo doupěte a čenicháním u země.

Protože v divoké přírodě je tak těžké se k vlkům přiblížit, tradiční způsoby jejich zkoumání byly většinou nepřímé, např. stopování vlků ve sněhu a snaha zjistit, co dělali; sbírání a rozbor jejich trusu ke zjištění jejich jídelníčku; zkoumání mrtvol přinesených lovci a trapery; pozorování zvířat z letadla; chytání, čipování a sledování vlků vysílačkou; a studium vlků v zajetí.

Nalézt vlčí doupě a pozorovat štěňata i dospělé jedince v jeho okolí bylo už dlouho mým životním cílem. V pubertě jsem objevil doupě rezavých lišek a byl jsem nadšený, že jsem štěňata jen zahlédl. Doufal jsem, že u tohoto doupěte strávím mnoho dnů pozorováním, ale hned druhý den je rozorol nějaký farmář.

Svůj první výzkum vlků jsem provedl jako absolvent vysoké školy v národním parku na Isle Royale, velkém ostrově v severním Lake Superior v Michiganu o ploše asi 210 čtverečních mil (546 km²). Tam jsem mezi lety 1958 až 1961 strávil tři zimy pozorováním vlků z letadla, když lovili losy. Během léta jsem vždy sbíral trus a hledal doupata. Našel jsem spousty trusu, ale doupata žádná.

Když jsem se připravoval na výzkum na Isle Royale, četl jsem klasickou knihu o vlčích té doby, „Vlci z Mount McKinley“ od Adolpha Murie. Murie strávil hodiny pozorováním doupěte z velké vzdálenosti pomocí dalekohledu s hledáčkem a zjistil tak, že smečka se skládá v podstatě z dospělých jedinců a jejich potomků. Protože jsem se připravoval na dráhu výzkumníka vlků, jeho dlouhé popisy každodenního života smečky podnítily mou obrazotvornost. Prahla jsem po možnosti pozorovat vlčí doupě.

Neměl jsem je však najít na Isle Royale. Ačkoliv jsem tam jedno doupě našel, křoví a les kolem byly tak husté, že bych je nemohl pozorovat zdálky a vlci by mě nepustili blíž, dokud by neodnesli vlčata z mého dosahu.

Také později, poté, co jsem začal zkoumat vlky v Minnesotě v roce 1966, jsem snil o tom, že jednoho dne budu moci pozorovat vlčí doupě, ačkoliv jsem

V bahně u potoka v tundře jsou otisknuty vlčí stopy. Stopa přední nohy (nahore) je širší než zadní.

ZMATEK V TAXONOMII VLKŮ

Polární vlk (*Canis lupus arctos*) je poddruhem neboli zeměpisnou rasou nadřazeného druhu zvaného vlk šedý (*Canis lupus*) (vpravo) a je blízkým příbuzným všech ostatních opravdových vlků. Polární vlci jsou však zásadně bílí, mají zaoblenější uši, kratší čumák a kratší nohy. Vědci na území severní Ameriky rozeznávají pět poddruhů vlka, a to východního vlka lesního, vlka ze severních plání, vlka mexického, vlka z údolí Mackenzie a vlka polárního. V Evropě a Asii se rozeznává dalších osm poddruhů. Všechny poddruhy se mohou mezi sebou volně křížit a většinou pouze odborníci provádějící množství podrobných měření na mnoha lebkách dokáží rozeznat jednu rasu od druhé. Dále se vědci povážlivě neshodují na tom, které poddruhy vlastně skutečně existují.

K chaosu ještě přispívá používání obecných názvů. Mnoho laiků například nazývá každého vlka obývajícího lesnaté oblasti vlkem lesním a vlk žijící na sever od hranice lesa je pro ně vlk tundrový bez ohledu na jeho zeměpisný původ. A navíc i kojot (*Canis latrans*) je často nazýván vlkem křovinným.

Další zmatek vyvolává rezavý vlk ze severovýchodu Spojených států, který je odborníkům známý jako *Canis Rufus*. To znamená, že je podobně jako kojot řazen jak zcela samostatný druh. Pes (který byl mimochodem z vlka domestikován), je *Canis lupus familiaris*, tedy stejný druh jako vlk.

Ani vlk hřivnatý (*Chrysocyon brachyurus*) z jižní Ameriky, ani vlk tasmaný (*Thylacinus cynocephalus*) z Tasmanie nejsou opravdoví vlci.

Na rozdíl od bílých polárních vlků je většina jižnějších vlků šedá. Polární vlk však patří do druhu šedý vlk.

mohl narazit na stejný problém jako na Isle Royale. Nicméně, když mi strážce místního parku řekl kde doupě najdu, uvažoval jsem, že na místě nějak upevním zástěnu a budu doupě pozorovat. Jednoho jarního dne jsem nad doupětem přelétl letadlem a zaznamenal jsem dospělé vlky kolem čerstvě vyhrabaných děr na malé mýtině nedaleko jezírka.

Doufal jsem, že se mi podaří na kanoi přelout jezírko, aniž bych zvířata vyrušil, a možná postavit zástěnu v mokřadu na druhé straně mýtiny naproti doupěti. Když jsem se však do toho o pár dnů později pustil, zjistil jsem, že s doupětem není něco v pořádku. Prohlédl jsem místo a shledal jsem, že vlčata někdo vyhrabal ven. Později jsem se dozvěděl, že to byl strážce parku, který štěňata prodal po 75 dolarech. To se stalo předtím, než takové zásahy zakázal Zákon o ohrožených druzích.

V té době se objevila kniha Farleyho Mowata „Vlci nepláčou“ a brzy se stala bestsellerem. Tato kniha i pozdější film se stejným názvem se vydávaly za skutečný příběh smolařského vládního biologa, který žil v blízkosti vlčího doupěte v Kanadě a víceméně se s vlky spřátelil. Veřejnost byla tou myšlenkou okouzlena a příběh bez pochybností spolkla.

Po pobřežích vysokoarktických ostrovů se toulají lední medvědi a hledají tuleně nebo jinou potravu z moře.

Zjevně nikdo nepřemýšlel natolik, aby se ptal, proč biolog a spisovatel, který dosáhl tak úzkého soužití s vlky, nikdy nepublikoval ani jedinou jejich fotografii. Byl to skutečně roztomilý příběh, ale od Kanadských úřadů a z recenzí knihy jsem se dověděl, že nebyl pravdivý. Určitě však posílil mou vlastní touhu doupě alespoň pozorovat.

Vydal jsem svou vlastní knihu „Vlci z Isle Royale“, a připravoval jsem se na zpracování mnohem obsáhlejšího díla „Vlk“. Při hledání v literatuře jsem narazil na nesmírně zajímavý článek o ornitologovi, který se setkal s vlčaty v oblasti, o které jsem se až dosud stěží doslechl: ve vysokoarktickém pásmu.

Vysokoarktické pásmo je oblast nacházející se severně od severoamerického kontinentu. Polární kruh prochází zhruba na 67° severní šířky skrz severní Aljašku, oblast Yukonu a Severozápadní teritoria. Půjdete-li dále na sever Aljašky za 70. stupeň a zvláště pak za 75. stupeň severní šířky, dostanete se do vysokoarktického pásma. Tisícimílovou (1600 km) vzdálenost mezi severním okrajem světadílu a severním pólem zaplňuje skupina obrovských holých ostrovů. Některé z těchto ostrovů jsou dokonce severněji než žijí Inuité.

... vlci v polárních oblastech reagují na člověka zcela jinak, než kdekoli jinde.

Kniha „Polární divočina“ od Lois Crislerové popisuje polární tundru v Brooks Range na severní Aljašce, kde Lois a její manžel Chris vychovali několik štěnat, která pro ně ukradl jakýsi Eskymák nebo Inuk (množné číslo Inuité) z vlčího doupěte.

Crislerovi vychovávali vlky v tundře jako součást projektu na film od Disneye a ve své knize podrobně popisují svůj život s těmito ochočenými vlky. Byla to zkušenost, za niž bych byl dal téměř cokoli. Pomyšlení na to, že budu chodit po divočině ve společnosti vlků a sledovat vzájemnou interakci s jejich kořistí, mě fascinovalo. Jenže kolik lidí má možnost vychovávat štěňata přímo v divoké přírodě?

Předcházející dvoustrana: Bílá kožešina umožňuje polárním vlkům v zimě i v létě splýnout s jejich zasněženým okolím. Ačkoli nikdo neví jistě, proč je bílá srst v této oblasti výhodou, může vlkům při stopování kořisti sloužit jako maskování v krajině bez rostlinného porostu.

Od doby, co jsem se začal o vlky zajímat, jsem věděl, že vlci ve vysokoarktickém pásmu se lidí příliš nebojí. Dle všeobecného mínění je to proto, že tamní vlci nebyli nikdy sužováni žádným způsobem lovu.

Ve vysokoarktickém pásmu je lovné zvíře tak málo a podmínky jsou po většinu roku tak drsné, že i Inuité se tam odváží jen zřídka. Nejsevernější místní komunitou je Grise Fjord na jihu ostrova Ellesmere, přibližně na 76° severní šířky, a i tato osada byla zřízena kanadskou vládou pro Inuity z jižnějších končin. Po téměř pět měsíců v roce tu panuje naprostá tma.

Ať už je příčina jakákoli, vlci v polárních oblastech reagují na člověka zcela jinak než kdekoli jinde. Kanadský biolog karibu Frank Miller například na Melvillově ostrově vkleče na čtyřech přilákal vlka a nakrmil ho čokoládovou tyčinkou. Jindy zjistili tři paleontologové při výzkumu na ostrově Ellesmere, že se k nim blíží smečka šesti vlků. Vedoucí vlk náhle vyskočil a otevřenou tlamou lehce přejel po tváři jednoho z výzkumníků. Smečka pak pokračovala dál svou cestou. Vlci na lidi neútočí, a toto střetnutí vědci neublížilo. Vlci byli zjevně jen zvědaví.

Nejneuvěřitelnější zážitek s vlkem, který znám, se však přihodil ornitologovi kterého jsem již zmínil, doktoru Davidu Parmelee ve vysokoarktickém pásmu. V roce 1955 dohonil pěšky vlčí štěně a nesl si je do stanu. Přes rameno měl hozenou pušku, na níž se houpali mrtví bělokuři zavěšení na šňůrkách. Najednou mu jeho společník řekl, aby se ohlédl. „Těsně za mnou v mých stopách šla velká vlčice; její čenich se dotýkal bělokurů, kteří se houpali sem a tam. Je to neuvěřitelné, ale několikrát jsme museli tuto vlčici odehnat sněhovými koulemi ze strachu, že přijdeme o své vzorky.“

Parmealemu, Crislerové i Muriemu jsem upřímně záviděl, ale tam v Minnesotě jsem s tím sotva mohl něco dělat.

VZHŮRU DO VYSOKOARKTICKÉHO PÁSMÁ

V roce 1968 jsem značkoval vlky pro dálkový výzkum v Minnesotě pro U.S. Fish and Wildlife Service. Tehdy bylo snadné nalézt doupata ze vzduchu. Zaměřil jsem se na dospělé vlky, kteří byli poblíž, a tak jsem našel hned několik doupat. Dokonce jsem ze vzduchu viděl i vlčata a sledoval je, jak si v okolí doupat hrají. Opět jsem však neměl možnost být se jen pokusit o nějaké důkladnější pozorování ze země. Několikrát jsem se úmyslně přiblížil dost blízko k doupěti a štěňata jsem skutečně zahlédl. Málokdy však zůstala venku déle než pár sekund, než bleskově zmizela v otvoru doupěte. Vždy jsem se raději vrátil z obavy, aby dospělí vlčata nepřenesli a nevystavili je tak nebezpečí. Jestli jsem měl někdy pozorovat doupě, muselo to být někde nad hranicí lesa.

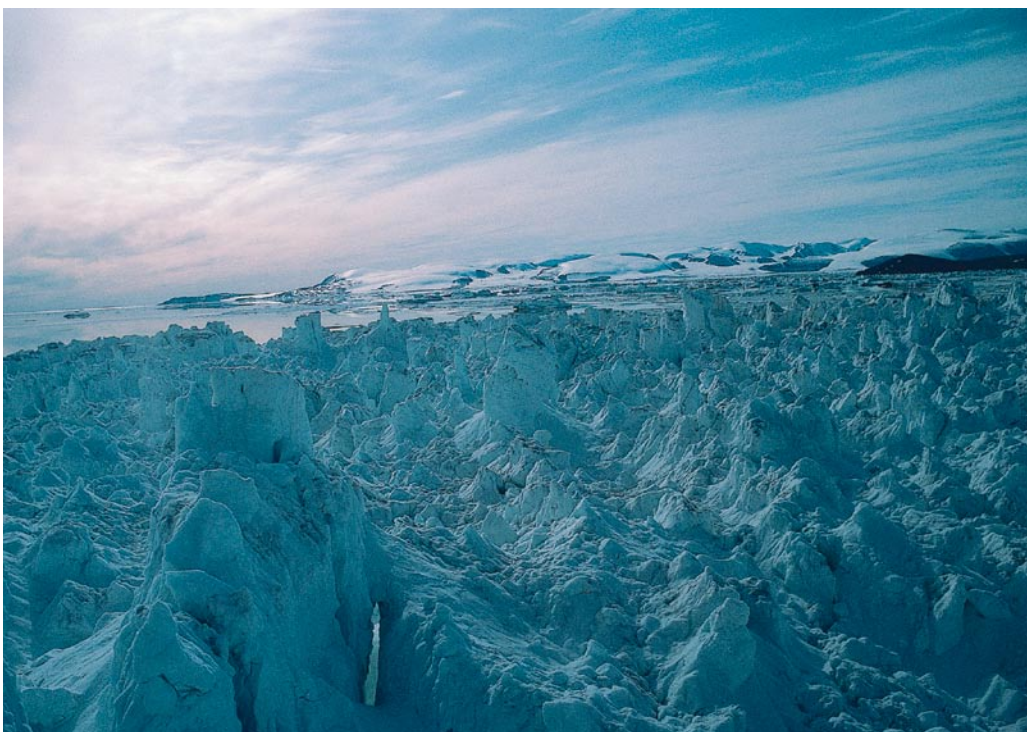
Myslel jsem, že moje příležitost nadešla v roce 1973, když mě National Geographic požádal, abych napsal článek o vlčích. Tento časopis mi byl ochoten zaplatit výpravu, aby mi rozšířil obzory v oblastech vlčí biologie, v nichž jsem dosud postrádal zkušenosti. Proto jsem si vybral Bathurstův záliv, kde, jak jsem

Protější strana: Vlci stráví spoustu času jako strážce na vrcholcích skalnatých ostrohů a jiných vyvýšenin. Jejich životním prostředím jsou volné pláně, a proto mohou zahlédnout kořist nebo nebezpečí na velkou vzdálenost. Když někteří členové smečky honí zajíce, jiní – zejména vedoucí samec – leží na ostrohu připraveni skočit po zajáci, kterého k nim ostatní vlci přizvou.

Nahoře: Skalnaté svahy jsou pro vlčí mláďata výborným hřištěm. Mohou se navzájem stopovat, hrát si na „hlavního kohouta na smetišti“ nebo jinak využívat kamenitého terénu k získání převahy nad svými sourozenci. Už ve šteněcím věku si vlci nacvičují chování, které jim bude k užítku po celý život.

Tam, kde ledové pole hraničí s mořem, se jeho okraje lámou v obrovské kry, které se nakonec uvolní a stanou se z nich ledovce. Ledovce plující kolem fjordů v pozdním létě nakonec najedou na břeh nebo uvíznou v novém ledu. Později se stanou zajímavými objekty pro vlky, kteří na ně šplhají a rozhlíží se po okolí.

slyšel, místní Inuité věděli o několika doupatech. Nemohl jsem se dočkat, až se budu konečně toulat tundrou, posedávat na holých pahorcích a vyhlížet vlky a karibu na širých pláních. Jako Crisler a Murie, jak jsem doufal. Spolu s mým fotografem Dave Hiserem jsme si vyhlédli pár potulujících se vlků a místní lidé nám ukázali, kde měla smečka doupata před několika lety. Avšak zvířata, která v doupatech žila, už byla všechna pobita, takže k žádnému pozorování opět nedošlo.

Další smůla s pozorováním doupěte mne potkala, když mě jakýsi producent požádal o pomoc při natáčení filmu o vlcích z tundry. Rozpočet byl poměrně velký, takže bylo možné zajistit dostatek času i peněz k nalezení obydleného doupěte. Vzhledem k náporu jiných povinností jsem se rozhodl asistovat při natáčení až ve druhém roce projektu, abych měl více času naplánovat si svůj rozvrh. Naštěstí pro producenta, ale rozhodně ne pro mne, se mu podařilo dokončit film „Po stopách tundrového vlka“ už v prvním roce a navíc s několika úžasnými záběry štěnat v okolí doupěte. Většina tohoto materiálu byla

natáčena ze vzdálenosti asi půl míle (800m) s dlouhými teleobjektivy, protože vlci byli velmi plaší. Byl bych býval šťastný, kdybych se mohl dívat alespoň z takové vzdálenosti. To se mi však nepoštěstilo.

Mezitím zesílil můj zájem o vysokoarktické pásmo. Jeden kanadský biolog napsal disertační práci založenou na pozorování vlků v okolí doupěte na Bathurstově ostrově. Opět to bylo zpoza zástěny a opět na dlouhou vzdálenost, nicméně dokázal, že to lze provést. Jiný biolog, Eric Grace, uveřejnil článek o vlcích v blízkosti místa, kde se Parmelee setkal s tak krotkými jedinci. Graceovi se také podařilo pozorovat vlky zblízka. Dokonce našel i jejich doupě, přestože jeho skutečným pozorováním strávil poměrně málo času. Tam jsem se musel vypravit.

Zatímco jsem na plný úvazek pokračoval se svým výzkumem vlků v Minnesotě, požádali mě vládní úředníci, abych provedl studii vlků na poloostrově Kenai na Aljašce. Při práci na tomto úkolu jsem se seznámil se studentem, který se chystal dokončit svou disertační práci založenou na sledování vlků kolem doupěte v rezervaci Arctic National Wildlife Refuge na severním svahu Brooksova pásma na samém okraji severovýchodní Aljašky. Přesvědčil mě, abych ho vzal na výzkum tohoto doupěte za účelem získání PhD.

V arktických vánicích musí i vlci se svými hustými huňatými kožichy mhouřit oči, když si razí cestu kupředu.

Doprovodil jsem studenta do oné oblasti a konečně jsem mohl po několik dní pozorovat vlky, jak přicházejí a obcházejí kolem doupěte. Samotný otvor byl ve vrbovém houští na úbočí hory, takže bylo obtížné něco zahlédnout z větší vzdálenosti. Vlci však byli neklidní, když jsme se přiblížili více než na půl míle (800m). Takže i když jsem svou velkou příležitost nakonec dostal, nedokázal jsem ji patřičně využít.

Brzy poté, co jsem odjel, se ke smečce v tomto doupěti přidal vztekly vlk a sepral se s jejími členy. Během několika týdnů byla smečka vyhlazena. Další možnost zkoumat toto doupě byla tedy nenávratně pryč.

Od té doby jsem nezažil žádné dobrodružství nebo málem dobrodružství s vlčím doupětem, ačkoli jsem vždy ostražitě vyhlížel další příležitosti. Možná jsem ji podvědomě věřil i tehdy, když mi fotograf Jim Brandenburg navrhl, abych nabídl časopisu National Geographic, že pro něj napíši článek o ostrově Ellesmere. Jim byl pověřen fotografováním výpravy Stegera A Schurkeho k severnímu pólu. Protože výprava začínala na severu Ellesmere, musel by stejně strávit na ostrově nějaký čas, a proto se domníval, že by mohl nafotografovat i ostrov. Už téměř dvacet let jsem věděl, že v této oblasti jsou vlci k lidem snášenliví. Kdoví? Možná na takové vlky natrefím. Alespoň budu moci navštívit neznámou a málo prozkoumanou část zeměkoule. Když jsem obdržel toto pověření, popadl jsem příležitost za pačesy.

Už jen dostat se na toto sotva míli (1600m) široké místo bylo dobrodružstvím. Znamenalo to letět z Montrealu na ostrov Devon komerčním letadlem, což zabralo devět hodin. Tento let se snadno mohl změnit na osmnáctihodinový, kdyby byla jediná přistávací dráha na ostrově uzavřena pro nepřízeň počasí, protože v takovém případě by byl jedinou možností návrat do Montrealu. Letadlo bylo v podstatě nákladní a poslední třetina jeho trupu byla upravená pro cestující. Byla zde pestrá sbírka geologů, Inuitů, několika turistů a dobrodruhů, meteorologů, techniků a jiných severských pracovníků. Byla polovina dubna 1986, ale fotograf a já jsme zanechali jaro v Montrealu. Pod námi se temný severský les stále více mísil s bělostí. Myriády sněhem pokrytých zamrzlých jezírek rozesetých v souvislém porostu smrků a stříbrných jedlí ustupovaly stále více ve prospěch zasněžených ostrohů se stále menšími a menšími stromky vyčnívajícími tu a tam jen na níže položených místech. Po několika hodinách už

Předcházející dvoustrana: Na jaře a v létě se slunce opírá do zasněžených fjordů ve vysokoarktickém pásmu po celých čtyřadvacet hodin. Po dlouhých měsících led konečně odtaje a silné větry a proudy jej na sklonku léta někdy rozlámou – právě včas, aby znovu zamrzl na celý příští rok. Přímě na sever od této oblasti leží polární ledová čepička, která vždy zůstává zamrzlá ve věčném ledu.

běl opanovala všechno, když stromy zmizely a po obou stranách se táhly rozsáhlé pláně Severního ledového oceánu. Dlouhé pukliny v ledu odhalovaly nejstudenější modrou vodu, jakou jsem kdy viděl.

Pasažéry ovládlo vzrušení. A nebyli to jen dobrodruzi a turisté, kdo pobíhal od okénka k okénku se svými Nikony, aby zachytil jedinečnou krásu zamrzlého severu pod nimi.

Ba i staří severští mazáci – mohli jste je rozpoznat podle jejich už značně obnošených polárních oděvů – se začali ochomýtat kolem, když jsme přelétali nad vodou. Milovníci své práce se vraceli zpět do svého severského ráje poté, co strávili zimu odloučení v ruchu civilizace. Na Arktidě je něco, co lidi nutí se neustále vracet.

Cílem letu byla Rolute Bay, inuitská osada s přibližně 150 obyvateli. Letiště bylo naštěstí otevřené, takže jsme se nemuseli vracet do Montrealu. Vystoupili jsme do maličkého terminálu a roztřídili svá zavazadla. Měli jsme přenocovat v High Arctic International, přívětivém, domáckém útočišti pro turisty, které si tu otevřeli Terry a Beza Jesudassen. Jakmile to jen bude možné, měli jsme si najmout charterové letadlo Twin Otter dál na sever na poslední etapu naší výpravy.

„Jakmile to jen bude možné“ se ukázalo být až o několik dní později uprostřed noci. Mezitím už dva dny zuřila sněhová bouře. Začínalo to být k zbláznění. Byli jsme tady, ve vysokoarktickém pásmu, a jediné co jsme mohli bylo zůstat uvnitř. Spokojil jsem se s pravidelnými obchůzkami venku, abych otestoval své polární vybavení.

Nejdříve jsem si vyzkoušel své silné vlněné dřevorubecké kalhoty z Minnesoty, bez problémů použitelné až do teploty – 50°F (–47°C). Ale ve vysokoarktickém pásmu byly tyto kalhoty dokonale klimatizované. Možná by byly bývaly dobré, kdyby nebylo větru, který fičel přímo skrz ně. Jediným řešením byly Bezalovy kalhoty proti větru, které jsem si pohotově vypůjčil. Obličejové kukly a brýle

Autor v polárním obleku připravený čelit ledovým větrům o -100° Fahrenheitů (-73°C), které nejsou ve vysokoarktickém pásmu v dubnu vzácností.

proti sněhu byly další problém. Obojího jsem měl několik variant, takže jsem vyzkoušel různé kombinace. Žádná nebyla účinná, ale jedna z nich byla lepší než ty ostatní.

Mojí zkušební zónou byl kopec hned za vesnicí. Vichr se valil přes jeho vrchol tak mocně, že bylo velmi těžké proti němu lézt. Když jsem byl ve třetině cesty, malá vesnička pode mnou zmizela v chumelenici jemného sněhu. Při mých návratech dolů se každý experiment změnil v náročné pátrání po High Arctic International. Neviděl jsem dál než na padesát stop (15m), a každá budova byla jen šmouhou ve vířícím sněhu. Alespoň tak jsem je viděl skrz zamrzlé zažloutlé brýle proti sněhu.

Dokonce i poté, co jsem si vyvinul tu nejlepší kombinaci svého polárního oděvu, jsem lezl na kopec za vesnicí, jen abych se procvičil. Už jsem prahl po možnosti vyjít ven a něco dělat.

Nakonec nás zavolali kolem půlnoci třetího dne. Bouře ještě zuřila, ale měli jsem odletět ve tři hodiny ráno. Byli jsme stále v dost nízkém pásmu, takže uprostřed noci byla dosud tma. Dál na sever, kam jsme se chystali, už bude světlo po celý den a noc, dokonce i v dubnu.

Abychom v husté chumelenici a závějích urazili míli (1600m), která nás dělila od letiště, museli jsme použít saně a sněžné skútry. Cesta byla zcela zavátá sněhem.

Bezal a jeho pomocník připravili stroje pro naši výpravu. Ke všemu našemu vybavení jsme museli přibalit ještě dostatek spacáků pro nás všechny, kdybychom se cestou na letiště ztratili nebo nám vypověděl motor. Těžké dřevěné sáně byly vrchovatě naložené výbavou a na každých jel navíc jeden z nás.

Jediný způsob, jak se na saních udržet, bylo pevně popadnout zadní konec některé ze 2 x 4 lišt tvořících spodek saní. Pevně jsem se jich chytil. Bezal se snažil sledovat cestu pomocí telefonních tyčí podél jejího severního okraje.

Vítr však bičoval ze severu tak silně, že nás neustále tlačil k jižní straně cesty. Tam každých asi padesát stop (15m) čnely jakési železné tyče a já jsem si všiml, že k některým zajiždíme nebezpečně blízko. Pokaždé, když se Bezal pokusil strhnout skútr zpět k severní straně silnice, moje sáně se zhouply směrem k jižní.

Najednou jsem zjistil, že kdyby se to nějak správně semlelo, moje sáně by mohly prostě vrazit do jedné z těch železných tyčí. Dát signál Bezalovi bylo stejně nemožné, jako kdyby byl na míle daleko. Rozhodl jsem se aspoň pustit vnější okraj saní, pro všechny případy.

„Prásk“ – okraj narazil do tyče a sjel po ní. Tyč mě praštila do nohy (silně obalené mým polárním oděvem) a já vylétl ze saní do temné noci a hlubokého

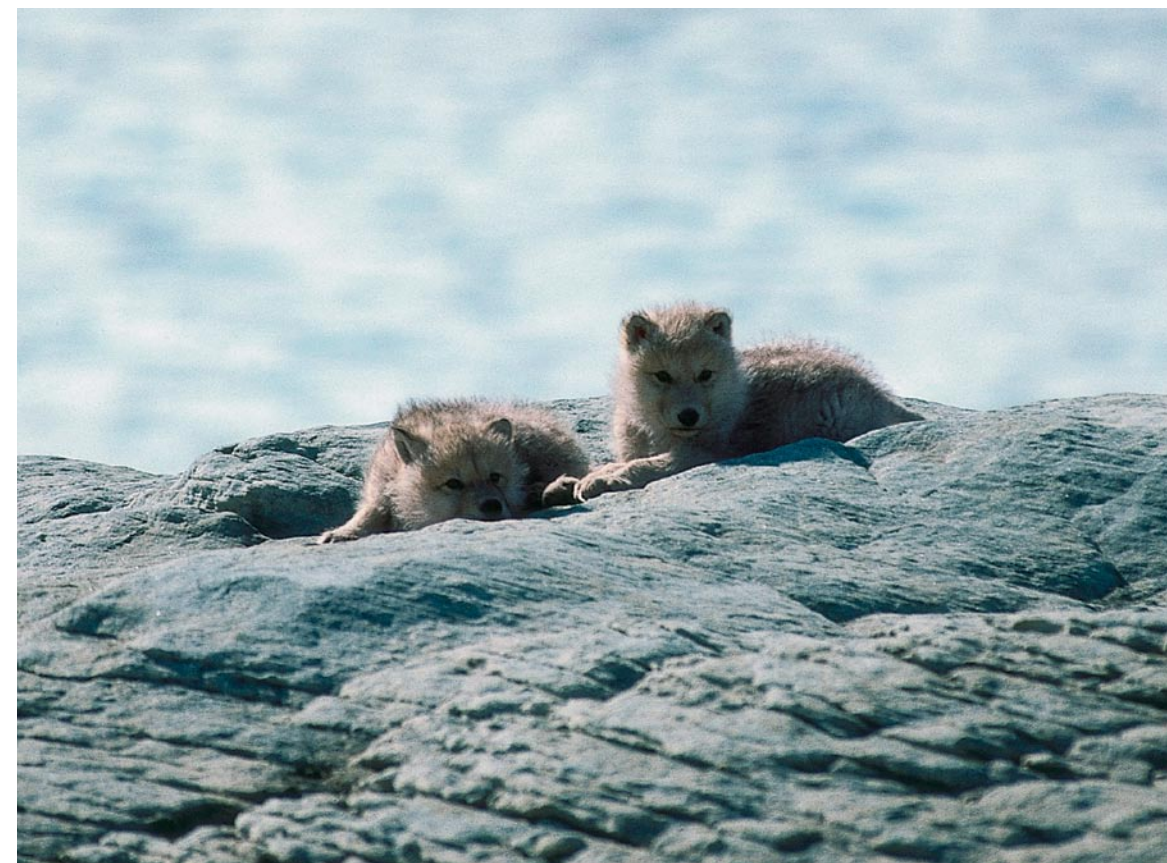
sněhu. Ale byl jsem za to vděčný. Kdybych se byl držel ještě vteřinu, už jsem neměl ruku.

Nakonec jsme našli letiště, naložili letadlo a vzletli. Protože všechny rozjezdové dráhy byly ucpané sněhem, prostě jsme odstartovali z té pojezdové. Vítr byl dost prudký na to, aby pomohl mohutnému Twin Otter bez potíží vzhůru.

Když jsem se o pár hodin později probudil nad jedním z ostrovů vysoko-arktického pásma, všechno bylo bílé. Nahoře, dole i před námi. Pilot však přesto viděl cosi jako přistávací dráhu a zamířil k zemi. Dráha se náhle zhmotnila z bílé mlhy, jako by ji znenadání vykouzli ze svých představ. Dosedli jsme a vyložili vybavení včetně sněžných skútrů a letadlo si doplnilo zásobu paliva z benzínové nádrže pro svůj další let. Tady, na jedné z mála osídlených základů ve vysoko-arktickém pásmu, si postavím svůj velitelský stan a vrhnu se na průzkum okolí.

Tato krajina byla pustá a bílá, ale já věděl, že je tam spousta věcí k vidění. Jen jsem je musel nalézt.

Štěňata polárních vlků každý den mnoho hodin spí a odpočívají po dlouhých obdobích strávených v zápalu hry. Toto chování se podobá zvyklostem dospělých, kteří dlouhé hodiny lovu a toulek střídají s obdobími spánku a odpočinku trvajících i více než dvanáct hodin.

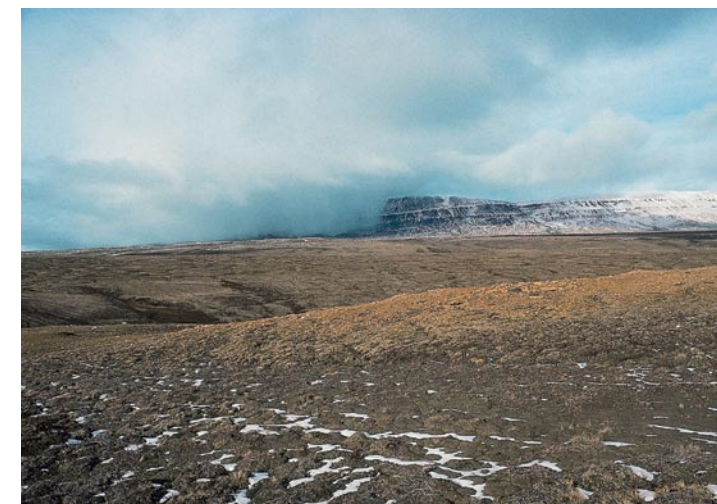
BĚLOSTNÍ VLCI LEDOVÝCH PLÁNÍ

Ledovce a ledová pole pokrývají značnou část vysokoarktického pásma. Ve zbylých oblastech převažují hory, kopce a pláně poseté štěrkem. Téměř nepřetržitě tu fouká vítr a na čtyři až pět měsíců v roce halí tuto oblast tma po dvacet čtyři hodin denně. Proto není podnebí vysokoarktického pásma příznivé pro rostliny. Nejbližší strom roste více než tisíc mil (1600 km) jižněji a nejvyšší rostlina měří asi

šest palců (15 cm). Většina místních rostlin se plazí při zemi a jen tu a tam tvoří nepravidelné ostrůvky v nížinách a na vlhkých svazích. V dubnu byly i tyto rostliny ještě pod sněhem.

Mne samozřejmě daleko více zajímala zvířata, která se těmito rostlinami živí a dravci, zejména vlci, kteří se zase živí býložravci. V této oblasti živoří sedm druhů pozemních savců a ti se protloukají skutečně těžko. Při tak skrovné vegetaci, která je navíc po devět měsíců v roce přikrytá sněhem, se musí býložravci (lumíci velcí, sněžní zajíci, karibu Pearyho a pižmoni) neustále přesouvat z místa na místo, aby vůbec našli dostatek potravy.

Například první pižmoni, které jsem kdy viděl, zmizeli během příštího dne, ačkoli jsem přes zasněženou pláň dohlédl na míle daleko. Z pižmoních stop se však dalo snadno vyčíst, jak si tato statná zvířata shromažďují svou denní dávku oštrice a vrbových výhonků. Potloukají se po větrem bičovaných pláních,

Protější strana: Vlci rádi navštěvovali tento ledovec, pravidelně na něj lezli a zkoumali jej.

Nahoře: Bouře mohou vysokoarktickou oblast zasáhnout v kteroukoli roční dobu, obzvláště když vlhký vzduch narazí na horské pásmo.

Karibu Pearyho jsou drobnější formou svých velkých bratranců, sobů polárních, kteří obývají oblasti o tisíc mil jižněji (1600 km).

občas vyhrábnou rostlinu, sežvýkají ji, chvilku přešlapují a vyhrabou si další. Když někudy přejde skupina deseti až patnácti pižmonů, sníh je řádně rozhrabaný a rostlinstvo okousané.

Nikdo neví, kolik pižmonů tyto končiny obývá – je příliš nákladné provádět výzkum tak daleko na severu. V roce 1986 jsem nakonec napočítal 183 pižmonů potulujících se po celé ploše zhruba devíti set čtverečních mil (2340 km²). Z toho vyplývá jeden ze způsobů, jak tu pižmoni a další suchozemští savci dokáží přežít – žijí v poměrně malých počtech a přitom obývají rozsáhlá území krajiny.

Dá se říci, že v létě dávají pižmoni přednost níže položeným, vlhčím oblastem, kde se žije převážně vrbami a rákosem. Karibu také hodují na vrbách a rákosu, ale do jejich jídelníčku patří i mechy a lišejníky. Karibu se vyskytují spíše na sušších místech jako jsou útesy a svahy, ale protože obsáhnou ještě větší rozlohy než pižmoni, lze je spatřit téměř kdekoli.

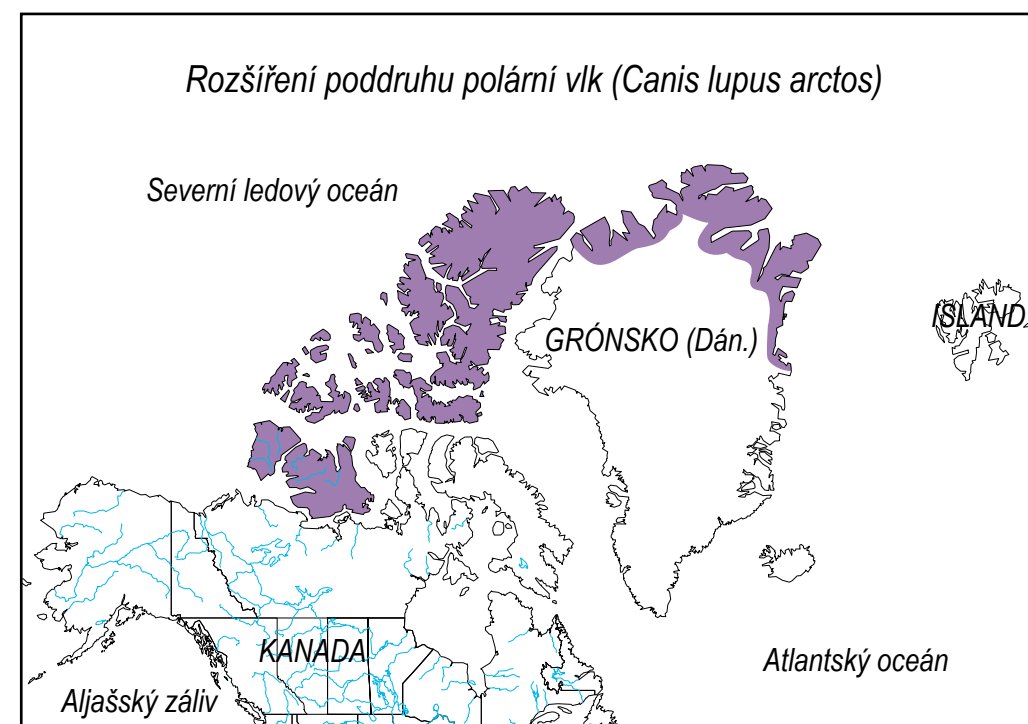
Na prvního karibu Pearyho, kterého jsem kdy viděl, určitě do smrti nezapomenu. Můj společník kousek přede mnou hladce zdolával na sněžném skútru

široké zasněžené úbočí kopce, když náhle zastavil a namířil svůj fotoaparát. Zahlédl jsem před ním několik bělavých zvířat a myslel jsem, že to jsou vlci, protože na karibu jsme v této oblasti dosud nenarazili. Posunul jsem si své zamrzlé brýle proti sněhu na čelo a podíval se znovu. Sto padesát yardů (137) před námi stálo pět drobných karibu. S výjimkou hnědých hřbetů a malých parůžků byli celí bílí.

Po chvilce hledání správných záběrů jsme zjistili, že se nás karibu ani v nejmenším nebojí a nakonec jsme vykročili přímo k nim. Byli ještě mladí a nezkušení a já se neubránil myšlence, co by asi dělali, kdybychom byli vlci.

Odpověď jsem ve skutečnosti znal: utekli by. To je u karibu hlavní způsob obrany před predátory. Avšak jejich úspěch při využití útěku k záchraně spočívá ve schopnosti přesně rozeznat, kdy mají prchnout. Tentokrát usoudili, že nejsme vlci ani medvědi, a to bylo při jejich omezené zkušenosti to hlavní. Lidé jim nikdy nečinili potíže, alespoň ne v poslední době. Toto území bylo od nejbližších lovců vzdáleno 250 mil (400 km).

To je zřejmě také důvod, proč nejen karibu, ale také pižmoni, sněžní zajáci a pravděpodobně i vlci byli tak nebojácní – žádné vzpomínky na ohrožení lidmi a tak málo zkušeností s nimi.

Nahoře: Dospělí sněžní zajíci mohou vážit až dvanáct liber (5,4 kg); v některých částech vysokoarktického pásma zůstávají bílí dokonce i v létě.

Dole: Mladí sněžní zajíci mají ochranné zbarvení; když nehybně leží, nejsou vidět.

Kromě lumíků je nejpočetnějším savcem vysokoarktického pásma bezpochyby sněžný zajíc. Tento přerostlý bílý králíček vážící až dvanáct liber (5,5 kg) je celkem pozoruhodný, zvláště proto, že žije v houfech o sto i více kusech. Podobně jako pižmoni a karibu se sněžný zajíc do značné míry živí polární vrbou. Vyhrabává ze sněhu mladé výhonky a někdy se dostane až ke kořenům. Potom se zajíc loudá dál a čenichá, dokud nenajde další rostlinu k snědku.

V červnu a červenci vyvedou zajíci až šest mláďat, která pak nechávají dlouhé hodiny o samotě a krmí je asi jednou denně. Mladí zajíčci mají barvu šedého kamene, která dokonale odpovídá barvě jejich okolí. Přestanou-li se hýbat, hned se stanou neviditelnými.

Jeden z prvních pohledů autora na jeho vysokoarktickou smečku.

Zajíc má podivný zvyk stavět se na zadní nohy, což je mu ve vysoko-arktickém pásmu bezpochyby k užtku. Protože se zajíci často zdržují na vyvýšených místech, mohou tyto pohyblivé rozhledny zahlédnout rušivý podnět až na vzdálenost míle (1,6 km) a více. Má-li tento rušivý podnět podobu velkého čtyřnohého zvířete s velkými zuby, zajíc uteče. Jeho běh však není podobný hopkání obyčejného králíka. Sněžný zajíc má vytríbený chod, ve vědeckých kruzích známý jako „odrazový“ – skáče jako klokan na zadních nohou a jen příležitostně dopadá na všechny čtyři.

Takový chod hopkujícímu zajíci umožňuje zahlédnout vlky blížící se ze stran, když prchá před vlkem, který je za ním. Kromě toho, že prchající zajíc vidí dále, dodává mu jeho skákavý styl běhu také daleko větší zrychlení a pohyblivost. Je zajímavé, že zajíci prchají i když je vyplaší letadlo, ale při takové příležitosti jsem nikdy neviděl žádného utíkat jejich typickým odrazovým během.

Tři masožraví suchozemští savci vysokoarktického pásma – hranostaj, polární liška a vlk – jsou závislí na zbylých čtyřech druzích. Dravců zde musí

Dlouhá hustá srst polárních vlků dokonale izoluje a chrání své nositele před teplotami, které někdy klesnou až na -70 stupňů Fahrenheita (-57°C). Vlíčí kožešina má vnější vrstvu dlouhých pesíků, pod nimiž těsně u kůže roste pravá podsada, hebká, hustá vrstva, skrze níž neunikne ani špetka tělesného tepla.

být ještě méně než býložravců, kterými se živí. Z těchto tří masožravců jsme chtěli najít především vlky.

To se nám však nepodařilo. Místo toho našli oni nás. Právě když jsme se vrátili z průzkumné výpravy a vcházeli do malé budovy na naší základně, jsem se náhodou rozhlédl kolem sebe. Zasněžená příjezdová cesta se táhla po mé levici dolů z kopce asi padesát stop (15 m) opodál a hned za ní se vypínal hřeben. Na něm stálo sedm vlků! Nevěřil jsem svým očím. Přímo tady na základně, jako nějaká psí smečka!

Když jsem o tom později přemýšlel, už se mi to nezdálo tak neobyčejné. Teplota byla 30 stupňů pod nulou (-34°C) a fičel studený vítr o teplotě možná 100 stupňů pod nulou (-73°C). Proto se obyvatelé základny málokdy odvážili ven. A když se tak stalo, určitě to nebylo na dlouho.

Pouze důkladně utěsnění a dokonale zaobalení blázni s nějakým úkolem (jako třeba já), zůstávali venku dlouho. Území v okolí budov bylo opravdu dost izolované, a po většinu roku zde nebyli žádní lidé. Vlky mohla přilákat vůně pokrmů z jídelny. Zjistil jsme také, že vlci navštívili naše smetiště, tak jak to dělají vlci, medvědi, lišky a jiná divoká zvířata na celém světě.

Samozřejmě jsem byl nadšený. Moje hlavní „kořist“ byla přímo za humny! Když na to půjdu šikovně, mohlo by se mi podařit tyto vlky pozorovat a vyfotografovat. Jenže, snad abych si nemyslel, že to budu mít tak lehké, vlci pomalu sešli z kopce za několik dalších budov a pak se odporoučeli ze základny pryč. Sice se nás zřejmě příliš nebáli, ale stejně tak nám ještě ani nedůvěřovali. Bude to chtít čas.

Tito vlci se rádi zdržovali na ledovci zamrzlém v jednom fjordu blízko pobřeží. Jedné bouřlivé noci jsem se na tomto ledovci byl podívat.

Slunce už putovalo po obloze v elipsách, odsouzené svítit nepřetržitě další čtyři měsíce. Této noci byly jeho paprsky příjemnou úlevou v mrazivém vzduchu. Sotva jsem obešel rozeklaný roh obřího kusu ledu, zahlédl jsem vlky kráčet podél jeho druhé strany. Rychle jsem se vrátil po své straně ledovce k místu, kde se měli brzy objevit a hodlal jsem si tam na ně počíhat.

Jakmile si autor a jeho společník získali jejich důvěru, dovolili jim vlci projíždět se na sněžných skútrech mezi členy smečky.

Vlci však byli rychlejší, a než jsem se dostal na druhý konec ledovce, byli už venku na otevřeném fjordu. Nicméně jsem si lehl na břicho a začal jsem kňučet, jak nejhlasitěji jsem mohl. V mém dobře utěsněném oděvu proti větru, obličejové masce a brýlích nevím, co si mysleli, že jsem, ale podařilo se mi vzбудit jejich zvědavost.

Několik posledních vlků ve smečce, vzdálených nyní asi sto yardů (90 m), se nyní otočilo a začalo se ke mně obezřetně přibližovat. Bílé chundelaté kožichy jim vlály ve větru. V příštích několika minutách jsem vyzkoušel množství různých možností, abych zjistil, co je nejsnáze přiláká: plazení po břiše, padání do sněhu, lezení po kolenou směrem k nim, válení sudů do stran, a tak všelijak podobně. Zdálo se, že nejlepší odezvu má prostě ležet na sněhu a nehýbat se.

Dokonce i vůdce, který byl již asi sto yardů (90 m) před ostatními, se vrátil k blížící se smečce. Tenkrát se ke mně vlk dostal nejbližší na zhruba sto padesát stop (46 m), ale přesto to bylo napínavé. Vzpomněl jsem si na staré časy, kdy jsem se jedné zimy jako nezkušený absolvent skrýval v boudě na ostrově Royale na jezeře Superior a sledoval skupinu asi patnácti vlků procházející kolem. Ten

Po několika dnech a nocích neúnavného úsilí nás vlci začali akceptovat.

pocit byl stejný, jen tentokrát byli vlci o něco dál. Možná proto, že jsem místo v chatrči ležel osamělý venku na ledu, se mi tento zážitek zdál tolik vzrušující.

Při každé příležitosti jsme se smečkou komunikovali, snažili jsme se je nevyplašit a povzbuzovat je, když se přiblížili nebo zastavili blízko nás. Pokaždé jsme zkoušeli nové způsoby jak se jim přiblížit, aby si na nás zvykli. Po několika dnech a nocích neúnavného úsilí nás vlci začali akceptovat. Za stálého denního světla a při nedostatku úkrytů v této nehostinné zasněžené zemi se s námi buď museli vyrovnat, nebo před námi neustále prchat.

Krátce před naším odjezdem jsme zjistili, že smečka už nás plně toleruje. Mohli jsme mezi vlky doslova jezdit na našich skútrech. Stali jsme se bezmála součástí smečky! Byla velká škoda, že jsem museli pryč.

Mou jedinou útěchou bylo vědomí, že se vrátím za několik měsíců, až si budu moci zajistit delší pracovní volno. Kdo ví, co přinese příští výprava? V té době budou mít vlci mláďata. Jestli si mne budou pamatovat, mohl bych uskutečnit svůj dávný cíl pozorovat je, jak vychovávají vlčata v okolí svého

doupěte. Doupě bude pravděpodobně v úbočí nějakého kopce, takže se budu moci schovat za nějaký blízký vrcholek a dalekohledem sledovat nejintimnější chování vlků. Úžasnější dovolenou jsem si ani nedokázal představit.

PÁTRÁNÍ PO DOUPĚTI

Uvědomil jsem si, že naděje splnit si svůj sen je chabá. Především by se vlci museli pářit. Vlci se obvykle páří každý rok, ale o vlčích ve vysokoarktickém pásmu víme tak málo, že nelze nic považovat za jisté. I kdyby se pářili, musela by vlčata přežít a to by bylo náročné pro vlky odkudkoliv. A ke všemu bych ještě musel najít doupě. Věděl jsem, že smečky v těchto zeměpisných šířkách se pohybují po teritoriích o průměru až 30 mil (48 km). A to je na pátrání dost.

I kdybych našel doupě se štěňaty, neměl jsem žádnou jistotu, že si mě vlci budou pamatovat. A i kdyby si mě pamatovali, nemuseli by mě pustit k doupěti blíž. Jejich celoroční snaha o přežití vyústila v jediný vrh štěňat, a proto by mohli být daleko obezřetnější než v zimě. Tehdy mě přijali mezi sebe, ale neměli co ztratit. Kdybych je vyplašil, mohli by přenést vlčata jinam. V horším případě by je mohli opustit nebo zabít. Naštěstí jsem věděl, že žádný z biologů, kteří až dosud narazili na vlčí doupě, nezaznamenal, že by pak vlci svá mláďata zakousli nebo opustili. V zajetí se to však stává, a proto jsem musel být velice opatrný.

Tyto naděje a pochybnosti mne zaměstnávaly, když jsme v dubnu odjžděli, a byly dosud živé, když jsem se sem v červenci vrátil sám. Tentokrát jsem si se stanem, spacákem, sušenými potravinami, kamny a dalším tábornickým

Protější strana: Nalézt doupě byl náročný úkol; zdálo se, že budu muset v tundře prozkoumat snad milión pahorků. Nahoře: Než vlčata povyroستou, tráví většinu času se svou matkou v okolí doupěte, vždy připravená se schovat při sebemenším náznaku nebezpečí. Štěknutí jejich matky, náhlý šramot nebo velký pták padající k zemi jsou okamžitým povel k útěku do doupěte.

vybavením přivezl také terénní trojkolku na výpravy po okolí. Sníh v nížinách už byl převážně pryč a krajina teď vypadala úplně jinak.

Zkontroloval jsem území, kde biolog Eric Grace objevil doupě v roce 1973. Nic jsem nenašel, a tak jsem vyrazil na vlastní výpravu za doupětem.

První setkání s vlkem mě značně povzbudilo: zdálo se, že si mě zvíře pamatuje. Chovalo se stejně jako ta v zimě a nechalo mě přiblížit se až na vzdálenost několika yardů. Můj plán pozorovat doupě mohl být přece jen slibnější, než se na první pohled zdálo!

Nejdřív jsem však musel najít to doupě, a to byl i pro mne, jakožto vlčího biologa, náročný úkol. Věděl jsem, že doupě musí být v kopci nebo na hřebeni v blízkosti vody. Předpokládal jsem, že to bude nějaká díra v zemi, protože tu nebyly žádné jiné možnosti úkrytu, jaké bývají v zalesněných oblastech: dutý kmen, kořeny vyvráceného stromu nebo staré opuštěné bobří sídlo.

Věděl jsme také, že k doupěti budou paprscitě směřovat dráhy stop. Protože dospělí vlci loví daleko od doupěte, vraceli se do něj stejnou cestou s ulovenou potravou. Čím blíž budu k doupěti, tím hustší budou otisky stop. Rozeznat v tundře stopy však nebude nic snadného.

U vlků ve vysokoarktickém pásmu není neobvyklé, když mají každým rokem jen několik štěňat. V jižnějších oblastech čítá jeden vrh v průměru 5-6 vlčat, ale ve vysokoarktickém pásmu jsou to jen 2-3 vlčata. Tato skutečnost zřejmě souvisí s nedostatkem potravy v této oblasti ve srovnání s bohatšími lovišti ležícími více na jihu.

Zdálo se, že budu muset v tundře prozkoumat snad milión pahorků. Soustředil jsem se tedy na pravděpodobnější místa, jako byly bahnité břehy řek, koryta potoků, staré vojenské nebo průzkumnické cesty a trasy tahu pižmoňů. Sotva jsem však mohl tušit, jak daleko mě mé promyšlené plánování odvádí od vytčeného cíle!

Další způsob, který jsem zkusil, bylo vysedávání na různých vyvýšených místech, odkud jsem mohl dalekohledem přehlédnout stovky čtverečních mil a vyhlížet bílé skvrnky razící si cestu kamenitou tundrou. Když jsem si odmyslel polární zajíce, které jsem se rychle naučil rozeznávat, zbývající bílé skvrnky by byli vlci. Mohli by jít buď od doupěte nebo k doupěti. Kdybych shromáždil dostatek takových pozorování, dala by se z nich vyčíst poloha doupěte. Začnu tam, kde jsme viděli vlky v dubnu, a odtamtud pak rozšířím své pole působnosti.

Zpočátku to vypadalo jednoduše. Vypátral jsem několik vlků na vrcholcích kopců a díval jsem se, kterým směrem jdou. Brzy se však vynořil problém. Vlci ušli několik set yardů, zmizeli v průrvě a už se neobjevili. Nebyl to pokaždé ten samý kopec nebo průrva, ale po celém okolí bylo plno takových míst, která vážně mařila můj plán rozpoznat jediný cíl, k němuž vlci mířili.

Zdálo se, že budu muset v tundře prozkoumat snad milión pahorků.

A přibližně v polovině případů samozřejmě zvířata kráčela směrem od doupěte na lov.

Po několika dnech hledání spíše naslepo se dostavil úspěch. Souběžně s dlouhým fjordem vedla k říční deltě stará silnice. Voda z tajícího sněhu prosakovala dospod ke zmrzlé vrstvě půdy, takže několik horních palců na povrchu zůstávalo promáčených. Po této staré bahnité cestě vedla vlčí dálnice plná stop mířících oběma směry. Doupě muselo ležet v jednom či druhém směru, což značně zúžilo moji pátrací oblast. Nepříjemné bylo, že tato zřetelně vyznačená stopa se táhla na míle daleko. Pohled z cesty směrem k fjordu byl však úchvatný. V popředí pokrývaly štěrk koberce fialového lomikamene, zatímco vzadu se vlnila temně modrá voda posetá drobnými bílými ledovci.

Když vlčí stopy doputovaly k říční deltě, přeběhly bahnité plochy a zamířily přes rozsáhlou rovinu u vnitřního zářezu fjordu. Daleko vzadu ji lemovaly zubaté hory. Když jsem si prohlížel tuto scénérii, náhle jsem se

lekl. Chodili vlci touto trasou podél fjordu jen proto, aby dosáhli jeho konce a mohli jej obejít? Určitě byl příliš široký a studený, než aby se dal přeplavat. Možná tu doupě vůbec není!

Když jsem se lépe rozhlédl kolem, můj úlek se změnil v nadšení. Po jedné straně široké pláně ve směru stop, které přede mnou mizely v dálce, se ve vzdálenosti jedné míle (1,6 km) vypínal písčité kopec. Přesně takové místo, kde by mohli vlci sídlit! Vyvýšený kopec byl zřejmě dobře odvodněn, takže trvalý mráz by nebyl velkou překážkou. A v písku se samozřejmě dobře hrabe.

Bylo třeba dostat se přes řeku. Zul jsem si boty, nacpal jsem do nich své tlusté vlněné ponožky, vyhrnul si kalhoty a vstoupil do řeky. Ledová voda rychle zbavila mé nohy citu, avšak vyhlídka, že najdu doupě, mi rozehřála ducha tak, že jsem vydržel. Chvilími jsem odpočíval na bahnitých ostrůvcích mezi rameny řeky. Nakonec jsem dosáhl druhého konce delty, osušil si ztuhlé nohy košilí, obul si boty a pln očekávání vyrazil po vlčí stopě.

Stopy rozhodně mířily k jedné straně kopce. Byly však čím dál tím rozptýlenější, což byl přesný opak toho, co jsem očekával. Tu a tam se v písku objevily stopy, ale když jsem lezl na kopec, zoufal jsem si nad nedostatkem skutečných vlčích pěšinek. I přesto stál kopec za prohlídku. Přece jen to byl přesně ten

Roční a dvouletí vlci často prodlévají v okolí doupěte se svými rodiči a pomáhají jim krmit vlčata a starat se o ně. Vlčat si velice hledí a přinášejí jim kosti, kousky kůže a jiné hračky, stejně jako jídlo, když ho sami mají dost.

druh místa, které jsem hledal. A navíc, kdyby tu doupě nebylo, tak by nejbližší možností v tomto směru bylo horské pásmo vzdálené asi tak dalších 15 – 25 mil (24-40 km). Za kopcem totiž následovala nízko položená pláň, v níž by si vlci doupě nevyhrabali.

A tak jsem hledal. Kopec byl asi půl míle (800 m) dlouhý a čtvrt míle (400 m) široký. Chodil jsem sem a tam přes jeho temeno. Nahoru po jedné straně a dolů po druhé. Prohledal jsem každý výčnělek a každou stružku. Našel jsem vlčí stopy a trus, starý i čerstvý, a pozůstatky pižmonů. Na jedné straně kopce se válely rozházené bílé kosti dospělého pižmoně zpola už pohřbené v syčkém písku. O 25 stop (7,5 m) dále ležely chlupy a obsah žaludku nedávno zabitého telete, které bylo uloveno teprve před jedním nebo dvěma týdny. Osířelá žeberní kůstka a ohryzaná lopatka byly jediné další pozůstatky, které jsem našel.

Nález úlovku okamžitě vyburcoval můj zájem. Z přísně objektivního hlediska mi úlovek vlastně neřekl o mnoho víc, než jedna čerstvá stopa či trus – alespoň jeden vlk tady nedávno byl. Nicméně, při pohledu na čerstvé zbytky kořisti jsem se zasnul. Před několika dny právě na tomto místě nejméně jeden vlk, pravděpodobně několik (vítr mezitím zahladil jejich stopy), svedl ostrou potyčku s pižmonem a teletem, zřejmě s celým stádem. Tele prohrálo a vlci se najedli. A někde jinde – musel jsem jen zjistit kde – nakrmili částí této kořisti svá vlčata v doupěti.

Ale touto dobou už jsem věděl, že tady doupě zřejmě není. Dokončil jsem průzkum velkého širokého kopce jen abych se o tom ujistil, ale nenalezl jsem žádné vyšlapané vlčí stezky nebo jiné důkazy, že by doupě v tomto kopci bylo. Muselo být na míle daleko.

Sestupoval jsem k pláni a k široké bahnité ploše u zářezu fjordu a hledal jsem důkazy, že má alternativní domněnka byla správná. Že vlčí dálnice je pouhou nálevkovitě se rozšiřující spojnici mezi fjordem a horským pásmem, které jej lemuje. Pokud tomu tak bylo, vlčí stopy by se měly na konci fjordu rozestupovat do vějíře po celé ploše pláně.

Když se štěně zatoulá příliš daleko od doupěte, jeho matka jej může zvednout v zubech a odnést jej zpátky, obzvláště když cítí nebezpečí.

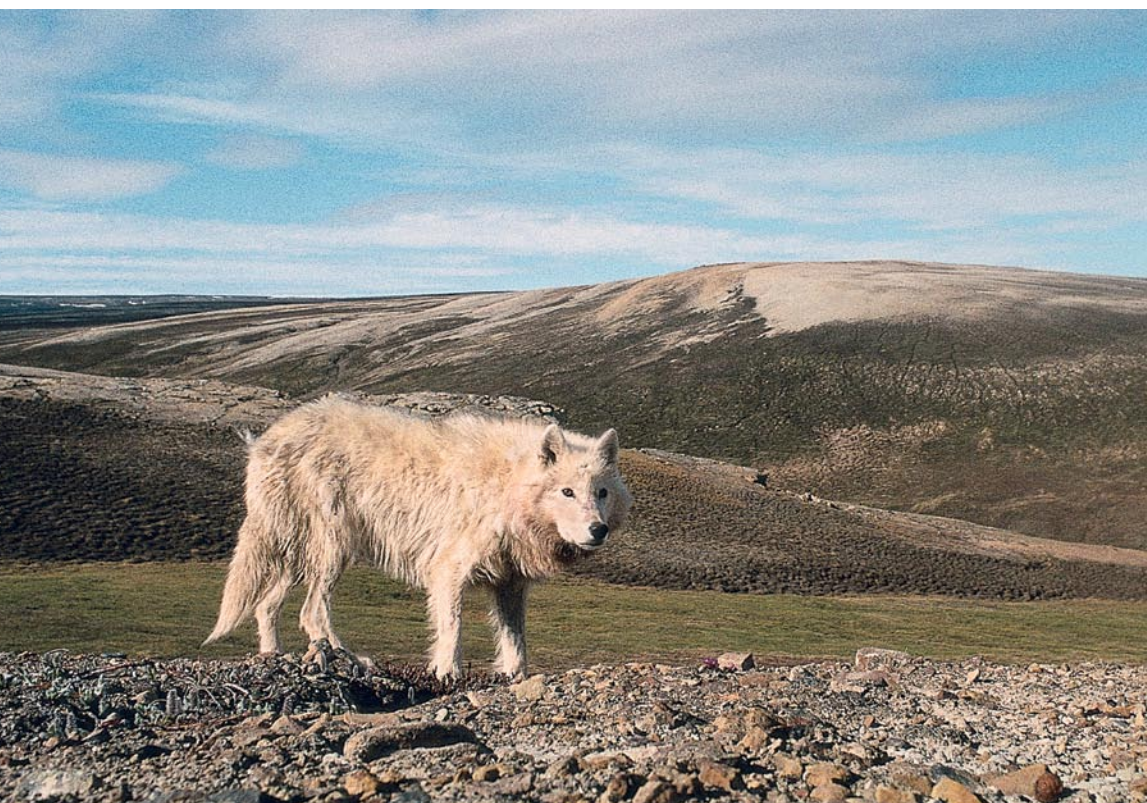
A přesně to jsem našel. Žádná stopa se nezdála být vyšlapanější než kterákoli jiná. Kdyby tu taková byla, byl bych si myslel, že doupě je ještě dál, kdesi v horském pásmu na obzoru. Mohlo tam být, ale já se rozhodl prověřit možnost, že bude na druhé straně, tedy tam, kam směřoval hrot „nálevky“.

Nad tímto územím se vypínaly mohutné kopce oddělené strmými roklemi, úzkými koryty potoků a širokým údolím řeky. Za nedalekými kopci se prostírala rozsáhlá pláň do vzdálenosti 20 mil (32 km) na sever, za níž následovalo další pásmo pahorků. Určitě to bylo dost slibné území k pátrání po vlčím doupěti. Protože jsem už neměl vodítko v podobě hustšího výskytu vlčích stop, rozhodl jsem se vlky opět pozorovat a sledovat, kudy chodí.

Několikrát jsem spatřil vlky mířící jedním určitým směrem, ale vždy mi rychle zmizeli v jakési strži. Samozřejmě jsem prohledal strž i všechna místa kolem, kde by mohlo doupě být, ale nenašel jsem žádné další indicie. Doupě nejspíš bylo daleko. Ale když se usadím poblíž místa, kde pokaždé zahlédnu vlky naposledy, mohl bych nakonec zjistit, kudy ze strže vycházejí.

Svůj největší objev jsem učinil jednoho večera, když přímo kolem mě proběhl krátkonohý vlk se šedým hřbetem. Mířil k místu, kde mizeli vlci, které jsem pozo-

V létě vydrží některé oblasti vysokoarktického pásma bez sněhu celé týdny. Na takových místech roste dostatek rostlin, kterými se živí pižmoni, karibu a polární zajáci, a těmi se pak zase živí vlci. Rozsáhlé části těchto nezasněžených oblastí však také zůstávají pusté, pokryté štěrkem, kamením nebo neúrodnou půdou.

roval dříve. Toto zvíře se zastavilo bokem ke mně a já si ho tak mohl důkladně prohlédnout dalekohledem. Dva zřetelné rysy mě ohromily. Vlčice měla dobře vyvinuté struky a měla plné břicho. V překladu: Toto byla vůdčí vlčice, vlčice alfa, pečovala o štěňata a právě teď mířila k doupěti, aby je nakrmila.

Teď jsem byl teprve nadšený! Toto byl důkaz, že existují vlčata a doupě. Celou dobu jsem v to věřil, ale nesmírně mne povzbudilo, když jsem konečně našel tento živý důkaz.

„Máma“, jak jsem ji později pojmenoval, se vracela z výpravy.

Kdybych byl mohl prostě běžet za ní, brzy bych byl u doupěte – ale to nepřicházelo v úvahu. Ani v méně členitém rovném terénu bych s ní nedokázal držet krok, protože obvyklá rychlost neúnavného vlčího putování se pohybuje kolem 5 mil za hodinu (8 km/h), a pokud míří k nějakému konkrétnímu cíli, bývají ještě rychlejší. Mámina trasa navíc vedla dolů do strže, nahoru po druhé straně a dál přes kopec, přímo za nosem. Na druhém konci této čáry v neznámé vzdálenosti byl můj vytoužený cíl.

Nyní půjdu po této stopě jako honící pes, dokud nedorazím k vysněnému místu. Přestože vzdálenost mezi místem, kde jsem Mámu poprvé uviděl a tím, kde zmizela, byla pouhé půl míle (800 m), dohlédl jsem až k obzoru, kam sahala přímka vzniklá spojnici těchto dvou bodů. Mohl jsem si ji tedy vyznačit na mapě. Stále to ještě mohlo trvat mnoho dní, ale už jsem si byl jistý, že své doupě najdu.

Kopec, za kterým Máma zmizela, jsem už důkladně propátral, doupě tedy muselo být někde za ním. Následujícího dne jsem tedy zkoumal tuto oblast a celé hodiny jsem seděl a vyhlížel vlky. Kdybych tu nějakého zahlédl, ušetřil bych si mnoho průzkumů. Uvažoval jsem, že začnu výt a budu naslouchat, zda se neozve odpověď. Tento trik jsem jindy běžně používal, když jsem chtěl zjistit polohu vlků. Jenže takové vytí vlci obvykle považovali za volání vetřelce, a za toho jsem v žádném případě nechtěl být pokládán. Mohlo by to zhatit celý můj plán.

Naštěstí se ukázalo, že vytí nebude zapotřebí. Když jsem seděl na své trojkolce na nízkém hřebenu a prohlížel si svahy vyššího hřebenu po mé levici, náhle jsem vpravo zahlédl mihnout se cosi bílého asi sto yardů (90 m) opodál. Byli to tři vlci, směřující rovně do otevřené krajiny. Zjevně jsem byl zase o něco blíž k doupěti.

Přehoupl jsem se doprava a zaměřil dalekohled, abych zjistil, zda je mezi nimi také Máma. Vlci se zastavili. V tu chvíli jsem si přál ležet na břiše, abych je nevyplašil. Bylo to poprvé, kdy mě vlci viděli tak daleko od základny, a já se bál, že by je to mohlo znepokojit, zvlášť jestli jsem byl už blízko u doupěte.

Mé obavy byly bezpředmětné. Vlci se ihned vydali ke mně, skoro jako staří přátelé, kteří mě už dlouho neviděli. Máma s nimi nebyla. Jeden z vlků se přiblížil na 10 stop (3 metry), zatímco druzí dva se drželi zpátky. Rozhodl jsem se, že jim předhodím nějakou dobrotu.

Ten nejbližší trochu odskočil, ale vrátil se, váhavě jídlo očichal a sežral jej! Zřejmě jsem byl u nich dobře zapsán.

Nechtěl jsem pokoušet štěstí, a tak jsem se několik minut ani nehnul a nechal jsem je odejít bez jakéhokoli zásahu. Hbitě se vrátili na svou původní trasu; zjevně mířili na lov. Deset minut jsem počkal, než přeběhli jakousi vyvýšeninu a zmizeli mi z dohledu. Nechtěl jsem, aby mě viděli pátrat kolem svého doupěte.

Mým dalším krokem bylo dostat se na místo, kde se vlci objevili. Každý můj pohyb teď musel být pomalý, opatrný a dobře promyšlený. Doupě mohlo být blízko a já na něj nechtěl zničehonic narazit a vyděsit štěňata i dospělé, kteří tam zůstali. Tam, kde jsem vlky viděl vynořit se zpoza kopce, jsem slezl z vozítka, našel stopy a začal je sledovat pozpátku. Bylo to obtížné, protože krajina tu byla pokryta vřesem porostlými vyvýšeninami, na kterých bylo těžké stopu rozeznat.

Věděl jsem však, že vlci chodí přímou cestou, a postupně jsem z bahniťáků míst pozpátku odhalil jejich trasu. Šli malým údolím, kde překročili jednu a půl stopy široký potůček (46 cm) a na jeho druhé straně pak vystoupali na hřeben. Postupoval jsem pomalu a opatrně. Neustále jsem se rozhlížel, zda neuvidím díru, vlka, štěňata, nebo jakoukoli jinou známku blízkosti doupěte. Mé vzrušení se každým krokem stupňovalo. Musím být blízko!

Vylezl jsem na kamenitý hřeben a pak jsem to uviděl – starou pižmoní kost a pak další. Náhle jsem si uvědomil, že na doupěti bezmála stojím. V kamenitém hřebeni zelo několik malých kamenných jeskyní a do nich i ven vedly vyšlapané vlčí stezky.

Pro dospělé vlky byly příliš malé, proto jsem to místo pomalu obešel na druhou stranu hromady kamenů. Srdce mi bilo stále rychleji. Nevyskočí na mě najednou dospělý vlk zpoza skalky, když se přiblížím?

Pak jsem našel to, co jsem hledal. Otvor o velikosti vlka pod balvanem, s hladkou podlahou svažující se přímo dolů k vrstvě věčně zmrzlé půdy. Výkaly štěňat ležely přímo před vchodem a kolem se válelo několik dalších starých kostí. Rychle jsem ustoupil asi sto stop (30 m) nahoru do kopce k jinému hřebenu a schoval jsem se za ním. Byl jsem trochu zklamaný, že jsem u doupěte neviděl žádné vlky, protože jsem tam očekával zbytek smečky nebo alespoň Mámu. Ta ale mohla být uvnitř se štěňaty. Byl jsem rád, že jsem nikoho nevyplašil,

Máma hlídkuje v okolí doupěte.

ale přesto jsem se cítil poněkud nespokojený, že jsem dosud neměl žádný přímý důkaz o tom, že by doupě bylo obydleno.

Schovaný za skálou jsem zíral na vchod do doupěte. Začal jsem kňučet, doufaje, že tak vylákám ven Mámu nebo jedno ze štěňat. Nic. Zakňučel jsem znovu a zase nic. Počkal jsem několik minut. Nějak se mi to nezdálo. Váhavě jsem se rozhodl zavýt zpoza hřebenu. To určitě někoho vyláká ven. Několikrát jsem tlumeně zavyl a čekal. Zase nic. Možná byla vlčata ještě tak malá, že se málokdy dostala k východu a možná Máma nebyla doma.

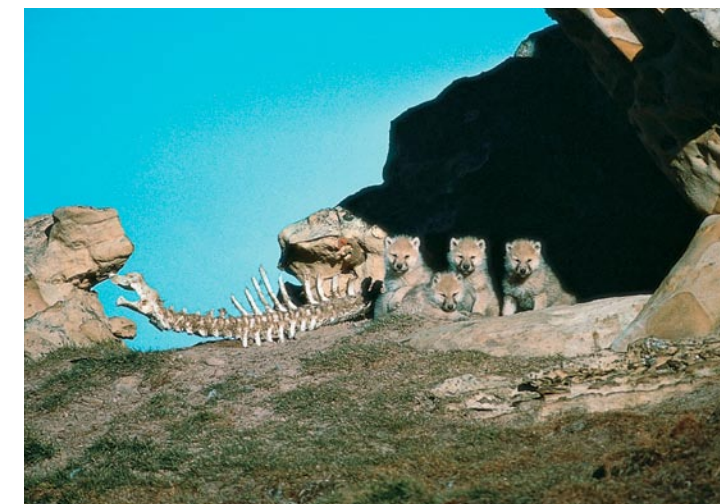
Nezbylo mi než odtáhnout s nepořízenou. Byla už skoro půlnoc, a tak jsem se rozhodl odejít a vrátit se následujícího dne na kopec, který byl vzdálený asi 200 yardů odsud. Odtamtud budu mít na doupě dobrý výhled a také dohlédnu na několik mil daleko směrem, kterým vlci obvykle odcházeli.

TRIUMF

Na kopec jsem dorazil kolem desáté hodiny dopolední. Byl studený zamračený den, chvílemi poprchávalo nebo padal sníh. I se svou pérovou větrovkou a arktickým oděvem jsem se musel každou chvíli zvednout a chodit po úbočí kopce abych se zahřál. Na svém postu u doupěte jsem však vydržel celý den a neustále jsem dalekohledem sledoval okolí. Léta jsem toužil najít doupě jako bylo toto, a tak mi pár dalších hodin čekání teď, když jsem byl tak blízko, nebylo vůbec zatěžko.

Nakonec se mi to kolem osmé hodiny večer vyplatilo. Ve vzdálenosti jedné míle (1,6 km) se k doupěti blížila bílá skvrna. Ta skvrna nebyl zajíc – byl to vlk! Zvíře se v mém zorném poli rychle zvětšovalo a za okamžik už bylo asi dvě stě yardů (180 m) od doupěte. Dál už nešlo.

Místo aby vyšplhal po západní stěně kopce k doupěti, zůstal vlk v údolí táhnoucím se ze severu na jih a vydal se na sever. Měl jsem smíšené pocity. Možná jsem doupě nenašel. Možná to bylo jen porodní doupě, kde se narodila vlčata, ale smečka se mezitím už přestěhovala, což vlci dělají často. Tyto souřadnice se přesně shodovaly s místem, na němž zakreslil své doupě Eric Grace. Možná v něm vlci přebývali naposled v roce 1973! Ať už to bylo jakkoli, byl tu vlk, který mne jistě zavede ke štěňatům. Nemohou být daleko!

Protější strana: Štěně odpočívá pod mohutným útesem, který chrání vchod do doupěte.

Nahoře: V této jeskyni ve skále vychovávali vlci svá mláďata téměř každý rok. Kostí ohlodoné vlky a rozházené v okolí doupěte dokazovaly, že bylo obýváno už před celými sedmi sty lety. Vrstva věčně zamrzlé půdy, která se nachází už několik palců pod povrchem, znemožňuje vlkům vyhrabávat díry v zemi. Proto se většina vlčích doupat v těchto zeměpisných šířkách nachází v různých skalních jeskyních jako je tato.

Vlk mi zmizel z dohledu, a tak jsem rychle seběhl s kopce a na protější straně nahoru na hřeben. Ale vlka jsem nenašel. Přeběhl jsem přes pahorky zpátky ke své trojkolce. Cesta, kterou jsem proběhl pěšky, byla špatně schůdná, takže jsem si musel najít jinou. Ale nakonec jsem se vynořil opět na vrcholu sousedního hřbetu.

Pak jsem se řítit další čtvrt míle (400 m) na sever. Tu a tam jsem se zastavil a vyhlížel vlky.

A pak jsem je spatřil. Vracející se vlk se právě setkal se dvěma dalšími, asi dvě nebo tři sta yardů (180-275 m) ode mne. Všichni se navzájem očichávali a vrtěli ocasy na pozdrav. To bylo něco! Byl jsem napjatý jako struna. Věděl jsem, že musím být blízko doupěte.

Jeden z vlků mne zahlédl a vydal se přímo ke mně, zatímco ostatní zmizeli za hromadou kamení na temeni pahorku. Vlk měl našedlá záda a boky; byla to buď jedna z dospělých samic nebo roční mládě, které jsem později pojmenoval „Scruffy“ (Špindíra – pozn.překl.). Obcházel mě ve vzdálenosti asi 25 stop (7,5 m); zdál se být zvědavý a zjevně se nebál. Hodil jsem mu několik kousků jídla a on si na nich pochutnal. Byl jsem tolerován i tady, tak blízko u doupěte!

Stáli jsme na okraji údolí táhnoucího se od východu k západu a já jsem byl obrácen k severu. Po pravé straně jsem viděl celé údolí. Úbočí kopce přede

Členové smečky se přiblížili k autorovi, protože jej už znali.

Jak se často stává, smečka se přestěhovala do jiného doupěte, když bylo štěňatům asi pět týdnů.

mnou se prudce svažovalo a zakrývalo tak říčku tekoucí na jeho dně. Kopec na konci údolí přede mnou byl rozčísnut vedví mělkou roklí, z níž se spouštěl tenký potůček. Měl jsem v úmyslu počkat na místě, dovolit svému novému příteli odejít, až se mě nabaží, a pak se podívat, kam šel.

Kdyby se vydal k místu, kde se ztratili druzí dva vlci a neobjevil se v dohledu nikde v okolí do pěti minut, pak bych mohl předpokládat, že doupě je za hřebenem kopce, na kterém jsem stál.

Zažíval jsem svůj vrcholný okamžik. Věděl jsem, že cíl je na dosah. Můj vlk se konečně odporoučel na sever za kopec. Minuty plynuly a zvíře se neobjevovalo ani za údolím, ani na pravé straně. Ještě jednou jsem přehlédl obzor.

Napravo v pozadí, asi padesát mil (80km) odsud, se vypínalo pásmo zasněžených vrcholů. Přímo po mé pravici se táhla dlouhá hora ve vzdálenosti 10 mil (16 km) daleko na sever i na jih. Skličující prostory pusté divočiny ležely všude kolem. Snažil jsem se představit si, co leží přede mnou. Dlouhý kamenitý výběžek směřující k severu tvořil hřeben nízkého hřbetu asi 50 stop (15 m) po mé pravici. Jeho výčnělek, který jsem ještě neviděl, možná chrání vlčata před drsným podnebím.

Pět minut uplynulo. Vlk se už neobjevil. S tlukoucím srdcem jsem slezl z trojkolky a p-o-m-a-l-i-n-k-u a o-p-a-t-r-n-ě jsem se vydal k okraji kopce. Tady to muselo být. Plížil jsem se podél kamenitého hřebene asi 50 stop (15m) na západ. Už jsme viděl, že hřeben přechází v útes vysoký dobrých 20 stop (6 m). Mohutné kamenné desky totiž pokračovaly dál na stejné úrovni, zatímco kopec samotný se svažoval do údolí. Obnaženou stěnu rozervaného útesu brázdily pukliny a trhliny ve vodorovném i svislém směru. Na jeho vrcholu pak čněl obrovský zvětralý monolit s povrchem protkaným sítí vyvřelých hornin, vystupujících na pozadí temně okrového pískovce. U jeho paty se černalo několik tmavých otvorů, pravděpodobně do spletité sítě jeskynních chodeb, obrácených k výhledu do krajiny na stovky čtverečních mil daleko. Dokonalé vlčí doupě!

Náhle se zpoza východní strany výčnělku vynořil vysoký vlk, celý bílý, a uháněl po úbočí kopce mezi mnou a doupětem. Šedivější, mladší zvíře vstalo u paty výběžku, několikrát zaštěkalo a vyběhlo přímo směrem ke mně. V mžiku se kolem mě vyrojili vlci! Pobíhali kolem, zvědaví, obezřetní, vyplašení a znepokojení. Tentokrát jsem štěňata vidět nepotřeboval; byl jsem bezpochyby u cíle!

Předcházející dvoustrana: Před odchodem z doupěte na svůj každodenní lov vlci společně vyjí. Zdá se, že jim to pomáhá soustředit se na společný úkol. Obvykle začne výt jeden z dospělých a pak se k němu připojí všichni ostatní členové smečky.

Fotografie dole: Členové smečky objevili autora, jak je špehuje, a přiblížili se až na vzdálenost několika stop. Když vítr shodil autorovi čepici, Scruffy mu ji sebral a utekl.

Ale co teď? Musím se vynasnažit, aby si na mě smečka zvykla i v této nové a velmi citlivé situaci.

Kdyby se mi to podařilo, mohl bych je pozorovat tak zblízka, jak to zatím ještě nikdo nedokázal. Podmínkou úspěchu však bylo postupovat pomalu a opatrně. Kdybych jen jedinkrát překročil svou mez, vlci by drželi štěňata uvnitř doupěte pokaždé, když bych přišel, a vštípili by jim strach ze mě, který bych už nedokázal překonat.

Uvědomil jsem si, že je třeba ustoupit a vytvořit si plán, jak postupovat. Vysoký bělostný vlk s hladkou kožešinou, v němž jsem později rozpoznal alfa samce a vůdce smečky, odhodlaně běhal kolem se zježenou hřívou a drsně na mě štěkal, jako by chtěl potvrdit mé rozhodnutí. Bylo jasné, že už jsem smečku vyplašil, takže teď jsem musel škodu zmírnit a doufat, že nebyla příliš velká. Jak jsem se spěšně hrabal zpátky na kopec, vlci se kolem mne hemžili ještě dalších 30 až 50 stop (9-15 m). Byl to neobyčejný zážitek!

Přemožen úspěchem a vzrušením jsem myslel na možnosti, které tento objev sliboval. Konečně bych mohl zblízka sledovat vztahy mezi vlčaty a dospělými vlky v přirozeném prostředí a rozeznat povahu osobních vztahů mezi dospělými členy smečky a mezi mláďaty. Jak a kdy se smečka rozhodne jít na lov? Kdo zůstává doma? Jak dospějí k rozhodnutí? Jak přesně krmí svá mláďata? Jsou všichni členové stejně úspěšní při shánění potravy? Krmí štěňata všichni? Jaký vztah má vůdce smečky k ostatním členům? Jaké další netušené skutečnosti se mi podaří odhalit?

Otázky se rychle kupily, protože v předešlých letech jsem byl na vlky velmi zvědavý a měl jsem s jejich výzkumem hodně zkušeností. Pochytil a očípoval jsem stovky vlků a sledoval je ze vzduchu od roku 1968. Deset let jsem choval skupinu asi třiceti vlků a studoval jsem jejich chování a fyziologii. Dokonce jsem vlky vychovával jako své domácí mazlíčky. Nikdy jsem však já ani nikdo jiný neměl příležitost skutečně žít s divokou smečkou a na vlastní kůži poznat její zákonitosti. Teď, na své pracovní dovolené, jsem byl na pokraji takové příležitosti. Nesměl jsem ji promarnit.

Rozhodl jsem se z tohoto místa odejít, dokud se situace neuklidní. Vlci se zjevně spokojili s tím, že mě vyprovodili až na vrchol kopce a dívali se, jak mizím za dalším. Tu noc jsem spal málo, neboť jsem myslel na možnosti, které mi můj úspěch přinášel.

Druhého dne jsem se k doupěti přiblížil z opačné strany. Naštěstí jsem byl zahalen v mnoha vrstvách polárního oděvu. Ledový vítr, který je zde člověku téměř stálým společníkem, mi připomínal sněhovou bouři, kterou přivál před dvěma dny. Ostrůvky zimního sněhu se dosud choulily v údolích a v nížinách.

Opatrně jsem kráčel k hřebeni širokého otevřeného svahu, který se vypínal naproti skalnatému výčnělku nahore ve vzdálenosti asi 200 yardů (180 m). Lehl jsem si na pěnovou podložku a spolu s ní jsem se po palcích plazil ke kraji. Stěží jsem se ovládal, dokud jsem nevyhlédl přes okraj.

Jeden, dva, tři, čtyři, pět, šest malých béžových klubiček spolu se všemi sedmi polehávajícími bylo rozeseto po tmavozelených kopečcích tundry přímo na východ od skal nad doupětem. Vlci tedy doupě neopustili! Navíc byli z mé vyhlídky dobře viditelní, takže i kdyby mne nesnesli v blízkosti doupěte, mohl bych je pozorovat aspoň z dálky. Vlci se zabývali tím, co, jak jsem později zjistil, dělali nejlépe a nejčastěji – spaním. Ale asi o hodinu později se probudili a najednou jich všech třináct pobíhalo, dovádělo, hrálo si a vrtělo ocase. Byl to nádherný pohled!

Brzy se celá smečka odebrala dolů k úpatí kopce, aby se napila z potůčku tekoucího kolmo na skalnatý ostroh. Přiblížili se tak ke mně asi o padesát yardů (46 m). Štěňata měla světlou šedavě hnědou hebkou kožešinu, špičatá ouška,

Jeden, dva, tři, čtyři, pět, šest malých béžových klubiček spolu se všemi sedmi polehávajícími dospělými bylo rozeseto po tmavozelených kopečcích tundry...

tenké ocase a jejich čenichy se právě začínaly prodlužovat do špičky. Malí chlupáčci mohli vážit kolem 5 – 10 liber (2 – 5 kg) a odhadoval jsem, že jsou asi tak pět týdnů staří. Byli však velice živí. Asi po půl hodině šest dospělých odešlo do údolí ležícího přímo před doupětem na západ ode mne asi sto yardů (90 m) daleko a zmizeli mi z dohledu.

Zůstal jsem ležet na své podložce a sledoval vlčata, zatímco zbývající dospělý vlk čenichal kolem. Poznal jsem v něm matku štěňat podle nápadných struků, které jsem zahlédl už dříve. Rozhodla se vzít štěňata na procházku zhruba stejným směrem, kterým odešli ostatní vlci, jenže víc na východ – přímo ke mně. Neměl jsem šanci zmizet tak, aby mě neviděli, a tak jsem zůstal tiše ležet. Když malý průvod dorazil asi na 30 yardů (27 m) ode mne, vlčice se náhle vyplašila a znepokojila. Zjistil jsem, že zbytek smečky se objevil za mnou asi padesát stop (15 m) daleko.

Velmi jsem se styděl, že jsem se nechal tak hloupě přistihnout. Nemohl jsem utéct žádným směrem, aniž bych situaci zhoršil. Proto jsem ležel co nejklidněji, zatímco vlčice rychle vedla svá mláďata zpátky dolů z kopce. Najednou mi závan

větru odfoukl kožešinovou čepici a začal ji honit po zemi. Oškubaný vlk, který se ke mně přiblížil předchozího dne, vyskočil, popadl mou čepici a odběhl s ní pryč, následován několika ostatními.

Když jsem se podíval po samici s mláďaty, zjistil jsem, že je nevzala zpátky do doupěte. Místo toho je k mému zděšení odvedla přes otevřený svah na východ od doupěte a daleko od něj. Pomyslel jsem si, že teď jsem vše zkazil už dokonale, a že nejlepší bude, když rychle zmizím. Vstal jsem, zvedl své věci a zamířil jsem od doupěte pryč.

Vlci mě opět doprovázeli. Už upustili mou čepici, ale všiml jsem si, že jeden z nich se odpojil a doháněl vlčici se štěňaty. Jak jsem se sklesle loudal pryč, zahlédl jsem, že oba dospělí vlci nyní vedou štěňata obloukem zpátky k doupěti. Dospěl druhý vlk k závěru, že pro ně nejsem nebezpečný a přesvědčil samici, aby se vrátila?

Jak jsem se vzdaloval, dospělí vlci kolem mě zůstávali pozadu a nakonec zamířili zpátky k doupěti. Počkal jsem asi patnáct minut, a pak jsem se vrátil na svou vyhlídku. Spatřil jsem, že celá smečka je zpátky u doupěte a spí. Snad je má přítomnost přece jen tolik nevydělala. Díval jsem se dál.

V příštích několika hodinách mě přišla hlavní smečka ještě dvakrát zkontrolovat. Jeden vlk se odvážil až na deset stop (3 m) a jednou se k nim připojila i vlčice s mláďaty. Když mě viděla, opět odvedla vlčata od doupěte, ale tentokrát zasáhla celá smečka, když byla asi 200 m daleko, a všichni se zase vrátili k doupěti a usnuli. Nakonec přišla většina smečky na vzdálenost několika yardů na pořádnou závěrečnou kontrolu. Ležel jsem co nejklidněji, když se kolem mě procházeli a vraceli se zpět. Neodvažoval jsem se ani ohlédnout, abych zjistil kde jsou a co dělají, abych je nevyplašil.

Když jsem se o deset minut později konečně otočil, shledal jsem, že smečka odešla lovit a nebyla nikde v dohledu. Vlčice a roční mládě zůstali u štěňat. Během dalších hodin se ke mně tito dva dospělí pětikrát přiblížili a pak se vždy vrátili k doupěti a vlčatům. Nakonec jsem si sebral svou čepici a vrátil se zpět do tábora, abych očekával příjezd fotografa. Zase jsem měl dojem, že mě smečka přijala i v této nové situaci.

NOVÝ POHLED

„Tomu nebudeš věřit,“
vybafl jsem na fotografa, sotva
vystoupil z velikého letadla
zvaného Twin Otter.

„Našel jsi vlky?“ zeptal se.

„Doupě... vlčata.... deset
stop ode mě... neuvěřitelné...
životní šance... obrovská pří-
ležitost,“ blekotal jsem páté
před deváté, jak jsem se snažil
v jediném okamžiku sdělit
celý příběh jedinému člověku
široko daleko, který mohl
ocenit to, co se přihodilo.
Věděl jsem, že Jim je posedlý

fotografováním vlků stejně jako já jsem posedlý jejich studiem. Po celých patnáct
let jsem mu podával zprávy o různých příležitostech k ukojení této jeho vášně.

Když jsem ze sebe konečně vychrlil celý příběh, měl jsem dojem, že mi
nevěří. Určitě pochopil, že jsem našel doupě a viděl u něj štěňata. Ale zřejmě mě
podezíral, že v líčení, jak snadné je se smečkou pracovat, přece jen přeháním.

Tak či onak se ke mně horlivě připojil a vrátili jsme se k doupěti spo-
lu. Jak jsme šli, uviděli jsme v dálce smečku stěhovat se z jednoho doupěte
do druhého. Kráčeli ve vzdálenosti asi 200 m. Byl to úchvatný pohled na řadu
sedmi dospělých a šesti štěňat mířící tundrou ke svému novému bydlišti!
Vsadím se, že vlčata urazila dvakrát tak dlouhou vzdálenost než dospělí, protože
skotačila a cestou přelezla kdejakou vyvýšeninu.

Najednou si nás dospělí všimli, opustili vlčata a přiběhli k nám asi na 100
stop (30 metrů). Zjevně se nebáli; fotograf žasl. Asi po dvaceti minutách se vlci
vrátili k mláďatům a pokračovali ve své pouti k novému doupěti. Byla to dlouhá

*Na protější straně: Ve věku sedmi až osmi týdnů se nohy, uši a čumáčky vlčat začínají prodlužovat a mláďata nabývají
tělesné podoby dospělých. V příštích několika měsících už dosáhnou bezmála i stejné velikosti
Nahoře: Dva členové smečky odpočívají a sledují okolí, zda se v dohledu neobjeví vhodná kořist.*

hromada balvanů protkaná vespod jeskyněmi. Nemohli jsme se dočkat fotografování štěňat, ale protože bylo slunné odpoledne a my měli před sebou mnoho hodin příznivého světla, rozhodli jsme se nic neuspěchat. Počkali jsme asi tři hodiny, a teprve poté jsme se vydali k novému doupěti.

Když jsme se přiblížili, vlky nebylo vidět. Opatrně jsme šli dál. Ke svému velkému překvapení jsme asi osmdesát stop (24 m) před sebou spatřili velkou chlupatou hromádku podřimujících štěňat, stejné barvy, jako měla sypká půda kolem nich – ale žádné dospělé. Nyní jsme už s konečnou platností věděli, že nás smečka přijala. Byli jsme vlkům lhostejní do té míry, že nechali vlčata před doupětem bez jediného dospělého strážce, přestože věděli, že jsme poblíž.

Aby se nám lépe zkoumalo, rozhodli jsme se s vlky doopravdy žít. Přestěhovali jsem svůj stan do vzdálenosti několik set yardů od doupěte a trávil jsem se smečkou co nejvíce času. Přineslo nám to zajímavé problémy při přesunech. Nebylo těžké udržet zvířata mimo tábor, když jsem v něm byli. Stačilo zaštekát, a to je odradilo. Když jsme ale byli u doupěte a vlci šli na lov kolem našeho stanu, rázem se z nich stali zdatní záškodníci.

Předchozí strana: Neposlušné štěně se nedobrovolně vrací zpátky do doupěte. Vlčata se často snaží běžet za dospělými na jejich dlouhých cestách za kořistí, a ti je pak musí odnést zpátky. Když už jsou příliš velká a nedají se nést, dokáží dospělí následovat poměrně daleko. Obvykle však zůstanou pozadu a vrátí se do doupěte. Fotografie dole: Když je štěně staré tři nebo čtyři týdny, má ještě krátké nohy, uši i čumáček.

Plíživou chůzí dospělého vlka se štěně blíží k jednomu ze svých sourozenců. Až mládě vyroste, pomůže mu tento nacvičený postup znenadání zaútočit na vyhlédnutou kořist.

Všechno naše jídlo jsme museli ukrýt do hromady kamenů daleko od stanu. Potom jsme z kamení postavili několik vysokých mohyl asi dvacet stop (60 m) za stanem a na jejich vrcholky jsme připevnili plastové fábory. Doufali jsme, že budou vlát ve větru a v naší nepřítomnosti vlky vyplaší. Naše opatření byla pramálo užitečná – aspoň pro nás. Vlci shledali mohyly velmi přitažlivými a pravidelně je počurávali. Jednou roztahali náš toaletní papír po celé tundře. Jindy vykousali boční stěnu z mého batohu.

Nejvíce mne však ohromili, když jsem se jednou ohlédl od doupěte a shledal jsem čtyři vlky mačkat se vzrušeně u zadní stěny našeho stanu. Jeden z nich se snažil vecpat čumák do zavázaného okénka přímo u místa, kde jsem obvykle spával. Několik vteřin celá skupina s napětím vyčkávala, když hlava zvířete zmizela ve stanu. Po chvíli napjatého očekávání se vlkova hlava zase vynořila. Škubala sebou a trhala, zatímco ostatní ji upřeně sledovali. Najednou se objevil můj červený spacák a smečka se zahemžila vzrušením. Vyvrhovali náš stan přesně tak, jako by vyvrhovali střeva z uloveného pižmoně!

Smečka si s autorem vyměnila role a slídí kolem jeho příbytku. Kamenné mohyly, které měly vlky odstrašit, jim posloužily jako podklad pro pachové značky.

odpovědi (a nové otázky) i v budoucnu na každé výpravě za naší smečkou. Ale v hlavě se mi vynořily vážné pochybnosti. Já i fotograf jsme si splnili svůj životní sen. Museli jsme o něm však říci i světu. Nejen pro naše obrovské uspokojení, ale také proto, že jsme pracovali pro National Geographic. Neprotrhnou se stavidla mediálního šílenství, až se naše zpráva dostane na veřejnost?

Stačil by jediný nesprávný tah, jediné špatné rozhodnutí, jediné pochybení a smečka by už zůstala ostražitá navždy.

Věděl jsem, že o vlky se zajímá každý přírodovědný časopis a každý dokumentární seriál o zvířatech, a věděl jsem lépe než kdo jiný, jak náročná je práce s těmito zvířaty.

Uvědomil jsem si také, že kdyby někoho napadlo pokusit se o to samé, co já, mohl by zničit celou moji snahu a znemožnit vědecký výzkum, který jsem tu potřeboval udělat.

Nebylo náhodou, že se něco takového podařilo poprvé. Stačil by jediný nesprávný tah, jediné špatné rozhodnutí, jediné pochybení a smečka by už zůstala ostražitá navždy. My sami jsme každý krok pečlivě plánovali, postu-

Nechtěl jsem vyděsit vlčata ani dva dospělé vlky, kteří s nimi byli u doupěte, proto jsem neštěkal. Místo toho jsem přiložil ruce k ústům a zahoukal co nejostřeji a nejpronikavěji jsem uměl. Napjatí vlci okamžitě odskočili od stanu. Bleskově se rozprchli všemi směry a zastavili se až po třech stech yardech (275 m).

Měl jsem možnost sledovat mnoho nových a zajímavých způsobů chování a položil si tak základ k odpovědím na mnoho otázek. Věděl jsem, že se svými spolupracovníky najdu další

povali jsme pomalu a neustále jsme využívali našich znalostí o vlčích, abychom si se smečkou udrželi dobré vztahy.

Když jsme však nyní měli napsat článek pro veřejnost, zbýval nám jediný způsob, jak odradit televizi od natáčení na tomto místě; natočit takový pořad sami. Což samozřejmě znamenalo častější kontakt s vlky a tím i zvýšení rizika.

Mohlo by to ohrozit i samotné vlky. Naštěstí mne napadlo hned několik důvodů, proč to bylo nepravděpodobné. Tato oblast je mnohem dále na sever, než kam se odváží většina lovců, a je mimořádně obtížné a drahé se sem dostat. Přístupové trasy jsou pečlivě sledovány vládními úřady. Dostali jsme povolení, protože jsem vědec a protože jsme pracovali pro National Geographic. Vláda mi umožnila zkoumat a fotografovat vlky, ale proces, který k tomu vedl, byl zdlouhavý a komplikovaný. Přesto mne nepřestávaly pronásledovat nepříjemné myšlenky na možné potíže.